Юрта боахама къахьегамхой! Шун декхар да сихха хьажкIаш чуийца яхар, паччахьалкхенна ялат дIадалара задани кхоачашъяр

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

СВЕТ арадувл 1923 шера денз

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

№ 79 (2704) | КIиранди, 30 сентябрь, 1962 ш. | Мах 2 кеп.

Хьажкiаш чуэцара балхаш сихденнад

Укх шера хьажкIаш чуэца йолаяьча деношка дукха кхоачамбоацараш нийслора Наьсарен района «Октябра 40 шу» яхача совхоза ТIой-Юртарча отделене. Болх бе дIайолаенна шиъ комбайн мара яцар. Ужаш а каст-каста йохар. Комбайнаца хьаяьха хьажкIаш цIенъеш 40 совгIа саг мара вацар, хIаьта транспорт а тоъацар. Цудухьа дийнахьа 100—150 центнер мара хьажкIаш паччахьалкхенга йохка вIаштIехьдалацар.

Иштта дукха кхоачамбоацараш дар гидуаргаш чуэцара балха юкъе а. Гидуаргаш хьакха дIахьожаяьча ворхI комбайнах лерттIа болх беш кхоъ мара яцар.

Нийса яр цу деношка уж дерига кхоачамбоацараш белгал а доахаш «Сердало» газето шиъ рейдови бригада материала тIа отделене кулгалхошта яь критика.

ХIанз цу тайпара кхоачамбоацараш кIезига да. ХIара комбайно дийнахьара норма 2,5 гектар мара йоацача 7—8 гектарага кхоачаш хьажкIаш хьокх, хIаьта болх беш ялх — ворхI комбайн а я отделене. ХьажкIаш чуэца йолаеннача хьалхарча деношка денз дика болх беш, дийнахьара нормаш тIехкхоачашъеш хьабоагIа комбайнераш Аушев Мовлан, (трактарист Умаров Ахьмад), Кодзоев Махьмад, (трактарист Кодзоев Хьамид). Царел тIехьаюсаш яц Хадзиев Iийсай комбайн а.

Доккха новкъостал ду совхоза МагIалбика района «Кавказ» яхача колхоза механизаторашa. Цига ений кхоъ агрегат. Уж я комбайнерий В. Евсеева, И. Бекетова, П. Пиминова комбайнаш. БархI дийнахьа 150 гектар совхоза хьажкIаш хьекхай цар.

ХIара денна хьажкIаш цIенъеш а уж машинаш тIа йотташ паччахьалкхен амбарашка дIакхухьийташ а 170 совгIа болхло хул отделене кхашка. ХIаьта денна 600—800 центнер хьажкIаши 400—500 центнер гидуаргаши паччахьалкхенна дIател.

Комбайнаша хьаяьха хьажкIаш цIенъеча дика къахьегаш я Гадиева Фадимана кулгалду звено. Цу звено членаша денна тIехкхоачашъю шоай дийнахьара нормаш.

Транспорта гIулакх а вIаштIехьдаьннад хIанз отделене. Отделенера мухьаш дIа-юха кхухьаш я Грознерча № 2 йолча АТХ-а машинаш. ДукхагIа болча шофераша дика болх бу. Царех ба комбайнашта кIалхара аьта гIад дIакхухьаш вола нов. Мимбулатов, гидуаргаш хьокхача комбайнашта гIулакх деш вола нов. Габаров, иштта кхы дуккха бараш. Цар бехках комбайн сацац.

400 гектар совгIа гурахьа дув кIа дIадийнад отделене, хIаьта тахан—кхоана чуийца йоалаш латт 494 гектар гидуаргаш.

Бакъда уж юххьанца нийслуш хинна дуккха кхоачамбоацараш дукхагIча даькъе дIадаьнна дале а цхьадараш долаш да хIанз а. Хила дезача тайпара тоаденнадац къахьегам вIаштIехьбаккхара гIулакх, балха учет. Моттипаш нийслу юрта бахаш бола нах денна балхашка ара ца бувлаш а. Ужаш а кхыдола а кхоачамбоацараш дIа а доахаш болх тоабара теркам тIабахийтаб отделене кулгалхоша а юртарча активо а.

С. КОТИЕВ,
КПСС обкома уполномоченни.

ЛАКХБЕ ИДЕОЛОГИЧЕСКИ БАЛХА БОАРАМ

КПСС XXII съезд хинначул тIехьагIа дикка тоабаьб республикерча партийни организацеша идеологически болх. Коммунизма материально-технически база кхоллаш хьахинна а практико нийса хилар хьахьекха а йолча политически балха кердача формаех хьаькъалца пайда а эцаш пропаганди агитацеи лоархIам лакхбе вIаштIехьдоал райкомийн юххьанцарча партийни организацейи, хIаьта болхлой, колхозхой, интеллигенци, беррига къахьегамхой семилетка заданеш кхоачашъяра оарцагIбоах.

Нахаца беча политически балха рамкаш шеръяларои цун боарам лакхбаларои дикка новкъостал даьд халкъа боахама планаш кхоачашъяра. Республика промышленносто толамца кхоачашъяьй 1962 шера хьалхарча 8 бетта йола валови продукци арахецареи къахьегама овсарле лакхъяреи план. Цхьадола толамаш даьхад укх шера юрта боахама къахьегамхоша а. Дикка хьувкъадаьд ка бола ялаташ, соахкарчул дукхагIа дехкад паччахьалкхенга кIаи мукхи. Дикка толамаш даьхад хьайбай боахаме а.

Хьаькъалца а дика а вIаштIехьбаькхаб идеологически болх нефтемаслозаводеи Центральни ремонтно-механически заводеи. Укхаза айхха бувзам болаш леладу партийни организацеша организаторскин идеологическин балхаш, наха идейни воздействи яра ерригача формех пайда эц, цу ларда тIа производственни планаш кхоачашъяр Iалаш а ду.

КПСС XXII съездо яххача тайпара эргабаькхаб политически болх Шелковской района Ленина цIерахча колхозе а. Из бахьан долаш ханал хьалха кхоачашъяьй цу колхозо ялат, дулх, шура, кхыйола юрта боахама продукташ паччахьалкхенна дIаялара заданеш.

Цхьабакъда массанахьа а лелабац идеологически болх парте Центральни Комитето дIадеххача тайпара вIаштIехьбаькхха. Цхьайола партийни организацеш хIанз а ледара хьож идеологе дешашка, хьалхашка латтача декхарийн предприятей, гIишлоний, колхозий, совхозий эргалоний лоархIам ца беш лелаю пропаганден агитации. Цудухьа идеологически балхах бокъонца пайда балац наьха сакхетам лакхбара, цар хьинар айдара, производственни показателаш дикагIа хилийтара.

Духхьала цунца мара дашха йиш йолаш дац шоашта оттаяь продукци арахецара паччахьалкхен план кхоачаш ца еш республике 40 предприяти хилар, дуккха заводашеи фабрикашеи къахьегама овсарле лакхъяра а продукцега дIадодар лохдара а заданеш кхоачаш ца яр. Iалаьмате во латт шура яккхара, из паччахьалкхенна дIаялара, ялат кийчдара гIулакхаш а. Дуккха боахамашка соахкарчул ледарагIа лел хьажкIаш чуэцара балхаш, во пайда эц техниках.

Идеологически болх эсала хилари цига болх беча наьха сакхетам лакхбара партийни организаце йоакхо ца яри да Наьсарен районерча мельзаводера общественни доалахьенна тIакхувдаш хинна нах ханнахьа гуча ца бахар.

МагIалбика зонерча «Ингушский» совхозе тIехьа дIайийра укх шера хьажкIаш, эсала дир гIулакх, цудухьа хьажкIаш во хилар. Соахкарчул дуккха кIезигагIа йоаккх цига укх шера шура. Совхозе эттача хьалех дIа а кхетабаь болх тоабара къахьегамхой оарцагIбоахаш яц совхоза партийнии, профсоюзнии, комсомольскии организацеш. Агитатораша болх ледара бу, кIезига еш лекцеш.

ВIалла магийта йиш йолаш дац пропаганден агитации тесса лелаелга. «Парте Куйбышевски обкомо идеологически балха кулгалдарах» йолча КПСС Центральни Комитета постановлене тIа белгалдаькхар идеологически болх дIахо тоабари вахаре а къахьегаме а цун лоархIам лакхбари ерригача партийни организацей керттерча декхарех цаI хилар. Идеологически балхах хьабоалача пайда лоархIам бу металл, мехкдаьтта, ялат, дулх, шура, кхыдола материальни рузкъаш хьадара карагIдаьннарашка хьежжа, къахьегамцарча общественни доалахьенцарча, паччахьалкхен хьашташщарча наьха отношенега хьежжа, цар моральни а кхыча гIулакхий а боарамаш лакха лоаттадарга хьежжа. Сецца дIадаккха деза цхьаболча партийни а боахама а кулгалхой оагIонгахьара гучадувлаш дола идеологически болх тесса лелабар, бокъонца цун лоархIам ца бар санна дола гIулакхаш.

Республика партийни организацеш декхарийла я шоай политически а организаторски а болх ерригача предприятеша, гIишлонаша, промыслаша, совхозаша, колхозаша паччахьалкхен план кхоачашъяран хьинаре къахьегаш а идея лакха йолаш а бола коммунизм хьалъераш хьалкхебаран тIаберзабе.

Цу гIулакха агитколлективай, лекторски группай, пропагандистий болх тоабе беза, дукхагIа пайда эца беза хаттарийн жопийн сайренаш, теоретически конференцеш наха юкъе уж бахха бу болх.

Беррига баха нах чулоацаргболаш лелае еза пропаганден агитации. Кхетама балхаца хIара сагага дIакхачар. — иштта да декхар.

Доккхийча толамашца накъа гIоргда вай Октябра цIейна

☆ ☆

Къахьегама овсарле лакхъяра балха юкъе хьинаре дакъа лоац «Малгобекнефта» шоллагIча промысла рационализатораша. Ер шу доладелча денз 79 рационализаторски предложени еннай цар. Царех производства юкъейихьай 44. 25 эзар сома пайда беннаб цу гIулакхо.

СУРТ ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) дикагIа бола рационализатораш В. Михайленко, В. Столяренко, А. Черников кердача конструкцех хьадаьча остага хьожаш боахк.

В. Дзисяка сурт.

ИТТЛАГIЧА БЕТТА ЧОТАХ

Крекингистий тIахьехама жоп а луш, мехкдаьтта даккхара 9 бетта план 28-ча сентябре кхоачашъяьй «Старогрознефта» НПУ болхлошеи специалисташеи, газ яккхара план кхы а хьалхагIа, 16-ча сентябре кхоачашъяьй цар. Соахка цу юкъагIа даькхачул 9,2 процент дукхагIа даькхад мехкдаьтта, хIаьта газ — 2,5-зза дукхагIа. Эггара дикагIа толамаш даьхад шоллагIчеи кхоалагIчеи промыслаша.

Мехкдаьтта дикка алсамдоаккхаш дола бIаьш геолого-технически гIулакхаш чакхдаьхад. Хаян-Кертерча коммунистически къахьегама участке № 16 йолча скважине из гIулакх дарца 25 процент тIакхийттад цигара доаккха мехкдаьтта. Боккха пайда баьннаб скважинашта лаьттан кIалхара а капитальни а ремонт яра «А-40» яха керда агрегат юкъейоалаярах.

Шоай къахьегама толамаш Сийлахь-боккхача Октябра цIейна хетаду «Старогрознефта» мехкдаьттахоша.

М. ЛЕВИН,
инженер-экономист.

Сийле къахьегамца я

Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци хинна 45 шу дузача денна сийленца накъа баха кийчлуш ба «Красный молот» завода машиностроителаш.

Сентябрь бетта юххье къахьегама вахте эттар мехкдаьтта аппаратура еча цехера электросварщик коммунист Анатолий Бучанов. Цо хIанззехьа а кхоачашъяьй ший ворхI шера программа, нефтяной института тIехьарча курсе деша а вагIа из. Шу доладелча денз хьа цIей хьатIакхачалехьа 15 бетта программа кхоачашъе дош деннад шоллагIча цеха токара Владимир Зинченко.

—Даьхен низ совбоахар, адамий вахар тоадер къахьегам ба, — йоах Октябрал хьалхарча яхье ше тIаийцача декхар тIа токара Ахматханов Салама. — Къахьегамца я болхлочун сийле. Шиъ рационализаторски предложени яла а балха нормаш хIара денна 135 процентал чухнахьа ца воалаш кхоачашъе а дош деннад цо.

Завода дикагIа волча сталевара Доронин Ивана йоах: «Тхона, сталеварашта, чIоаггIа дега чу дийшад украински колхозница Н. Г. Загладаи Ленинградски фрезеровщика И. Д. Леоновеи дешаш. Обществана хьалхашка цхьанна хIаманна а тхоай цIий дала дезаргдоацаш дахарг а да тхо, болх а бергба оаха. Кхы а дукхагIа лакхдергда къахьегамхочун сий».

Крекингистий тIахьехама жоп а луш, сталевараша дош деннад цIей хьаоттача денга цхьан шереи ах шереи программа кхоачашъе.

Ийс бетта программа 21-ча сентябре кхоачашйир кузнечно-прессови цеха коллективо. Шоаш баькхача толамо дегаш ура а оттадаь, кузнечни бригадашеи прессовщикашеи соцам баьб сентябрь бетта план 102 процент, октябрь бетта план 103 процент кхоачашъе.

Заводе эггара хьалха къахьегама вахте эттаб сталелитейщикаш. Ийс бетта план 24-ча сентябре кхоачашъяьй цар. Октябрь бетта план 25-ча октябрал тIехьа ца йоалийташ кхоачашъе, шоай боахам Iана замалахь балхаш дарга кийчбе, болх тоабергбола организационно-технически гIулакхаш чакхдаха дош деннад цеха коллективо.

ХIара денна заданеш тIехкхоачаш а еш цIейна хьалхара яхь дIайолалушшехьа доккхий толамаш даьхад точни литья участкаи Рогожин Василий керте латтача котельщикий бригадаи коллективаша.

К. ТИМОФЕЕВ.

Планал совгIа

Укх тIеххьарча бетташка шоайла яхье яьнна хьинаре къахьегаш я крекинг-завода № 7-8 йолча установка йиъ бригада. Установка коллективо коммунистически къахьегама сийлен цIи яьккхай. Август бетта план 107 процент кхоачашъяьй, доккхий декхараш тIаийцар тха коллективо сентябрь бетта. ТIехдика продукци ара а хецаш, оборудовани дика а лелаеш, сентябрь бетта чакхйоаккхача бедала план 102 процентти, ерригача установка арахецача продукце план 104 процентти кхоачашъе чIоагIо яьяр оаха. Ханал ворхI ди хьалха 104 процент кхоачашъяьй бедал чакхъяккхара план, хIаьта, ерригa арахеца езача продукце план 108 процент кхоачашъяьй.

Установка бIаь ди даллалца ремонт а ца еш, укх тIеххьарча бетташка арахецача продукце план 110—115 процент кхоачаш а еш Сийлахь-боккхача Октябра накъа яха лерхI тха коллективо.

И. ХАРИТОНОВ,
оператор.

Шура тIакхийттай

Коталонца яр шу чакхдаккха лаьрхIар тха фермерча хьайбаш леладераша. ДукхагIа йола дояркащ шоай социалистически декхараш кхоачашдаь бала боахк. Магомадова Алпата хIанзле хIара Iаттагара 1450 килограмм совгIа шура яьккхай. Цунна дукха тIехьаийсаяц Мериева Басират, кхыбараш.

Дояркаша, массаволча болхлочо дег тIара къахьегар бахьан долаш лоаццача хана паччахьалкхенна 850 центнер шура дIаяла вIаштIехьдаьннад тха колхоза. ХIама ца эшшаш шера план я из.

Укх тIеххьарча хана шура дукхагIа йоах фермо. Бийсана хьунагIа доажаду доахан дикагIа йолча моттигашка, дийнахь мошача хьажкIашца кхоаб. 63 гектара тIара мукх чуийца боаллашехьа оаха доакъара лаьрхIа дIайийна хьажкIаш дика хиннай. Къаьстта ши комбайн йоал уж хьокхаш. ЧIоагIа новкъостал ду тхона цу гIулакхо. Укх тIеххьарча 10 дийнахь 120 килограмм шура тIакхийттай ферме. Заданел совгIа 200 центнер шура яла лаьрхIад дояркаша.

ЧIоагIа терко ю оаха хьатIадоагIача Iана. Кхыдола балхаш сихдале ший хиннахьа тоа ца еш юсар хьалха хьайбай помещенеш. Из гIулакх гаьна доалар. Цудухьа укх шера базаш тоае аьнна тоходелар тхо хьалхе а. ХIанз дукха хIама ца эшаш чийча я уж. КIира техача яьннай.

15-ча октябре шоай помещенешка дIаоттадергда доахан. БIаьсти яллалца уж дика кхаба доакъар да. Дахача шера хинначул 35 процент дукхагIа ча, йол, силос Iалашъяьй оаха хьайбашта. ХIаьта силос хIанз чуйоллаш а латт.

Бакъда, кхоачамбоацараш а да тха балха юкъе. Укх шера юххьанца бахкаргболаш 60 етт ба. Уж паргIатта дIаоттабе помещенеш тоъац тхона. ХьунагIара саьргаш а кхухьаш дийца отар деш доахк тхо царна. Бакъда, тамаш я-кх цох хIама хуле. Ветеринарни бокъонаша яххача бесса хургдац аз, хIаьта гаьна а даргда. Из дика кхета а даь колхоза правлени оарцагIъяла еза из гIулакх сихха вIаштIехьдаккхара а хьайбашта дика помещенеш хилийтара а.

М. ИЗМАЙЛОВ,
Сунженски района «Заветы Ильича» яхача колхоза зоотехник.

1 октябре Китайски Халкъа Республика

13 шу дуз

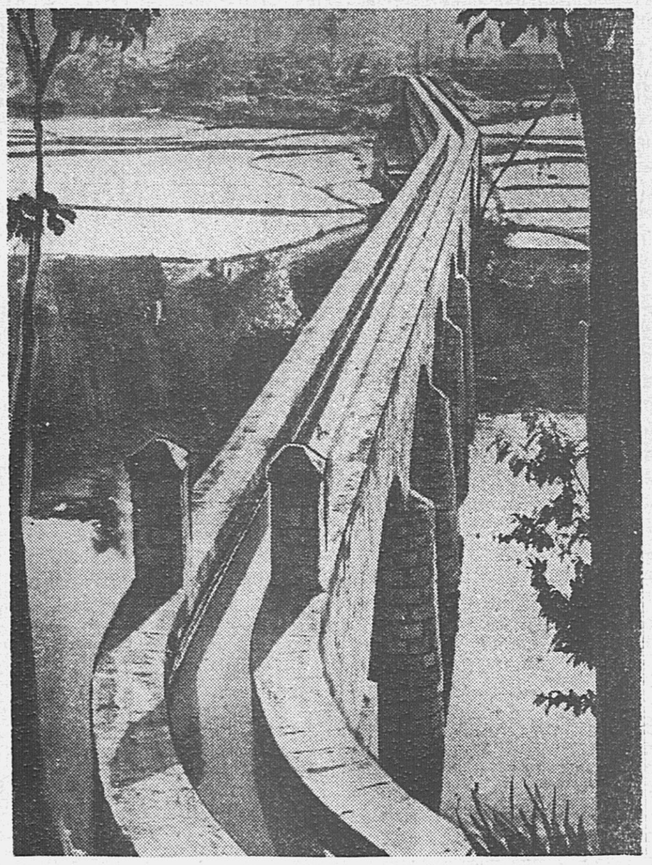

КИТАЙСКИ ХАЛКЪА РЕСПУБЛИКА. Ляньцзяньски ирригационни система Гуйчжоу яхача лоаман провинце (Къулба-Малхбузен Китай) керттерчарех я. 1952-ча шера хьалъяьча цу система хий дулл 1400 гектар лаьттан тIа.

СУРТА ТIА: Ляньцзяньски ирригационни система цхьа акведук.

Синьхуа — ТАСС сурт.

Туркменски лаьтта безаме вIашагIкхетар

НОВКЪОСТ Н. С. ХРУЩЕВ МУРГАБА АТАГIА

МАРЫ, 28 сентябрь. (ТАСС). Шин дийнахьа Марыйски область Iомаеш хиннав КПСС ЦК Хьалхара секретарь, СССР Министрий Совета Председатель нов. Н. С. Хрущев. Туркмений мехка массанахьа а безамеи дег тIареи тIаийвора веза хьаша. Тахан Iуйрийна Мургабски районерча «Москва» яхача колхозе хилар Н. С. Хрущев. Поселка улицаш цIей долча хьисапе кийчъяь я. Советски правительствана керте латтачоа накъа баьхкар боамби лелабеча кхашкара эзараш къахьегамхой.

«Москва» яха юртбоахама артель — дуккхача доакъоех латташ боккха боахам ба. 10 шера чухь шозза дукхагIа баккха баьннаб укхаза боамби. ХIанз из боаккх 1600 тонн совгIа. Довзаргдоацача доалаш хувцаденнад колхоза юрта сибат.

Из долла хIама Никита Сергеевич Хрущевна дийцар юртбоахама артела председателa Сахатмурадов Мухаммеддурде.

Колхоза кхашка хилар нов. Н. С. Хрущев, боамбе сорт а хьувкъам а миштаб хьежар. Боамби кхебарга бода мах лакха хилар белгал а даькхка, комплексни механизаци дукхагIа балха юкъехкувлилга могадир цо.

Колхозера хьайбай боахама гIулакхаш миштa латт а хьежа, Н. С. Хрущева могадир чIоагIа доакъарий база вIашагIйоллара уйла тIайохийтилга, къаьстта а хьажкIаш дIаюврг1йола лаьтташ шердареи цар хьувкъам лакхбареи чотах а бобови культураш дукхагIа яхара чотах а.

Хьаша везаш болча колхозхоша, Никита Сергеевичацара шоаш вIашагIкъасташ, цунна совгIата делар туркменски къаман халат а йоккха кIай тулыпек а (кий). Туркменистана къахьегамхошкара совгIата новкъоста Н. С. Хрущевна елар ахалтекински фух йола Iалаьмате хоза говр.

СовгIаташ даларах колхозхошта баркал а аьнна, цар Iадика а йийца, Советски правительствана керте латтари цунна улувра новкъостийн Байрам-Алийски районерча «Москва» яхача целинни совхозе дIабахар.

«Москва» яха совхоз — массехк шу хьалхагIа Каракумски канала зоне вIашагIбелла, боамби лелабу боккха боахам. 15 эзар гектар да цун лаьтташ. Укх шера дIайийна хIамаш дика хинна хилар гуш да, соахкарчул дикагIа хиннай. Из долла хIама Никита Сергеевич Хрущева дийцар совхоза директора С. Ф. Грачева.

Боахам пайда луш ба е бац хьежар Никита Сергеевич. Совхоза соахка зе хинналга а хайна, цо белгалдаькхар целинни лаьтташ лерттIа кара ца дерзадар баьхьан долаш из хинна хилар. Голодная яха аре караерзаеш санна, караерзае еза туркменски целина, аьлар Н. С. Хрущева. Цига индустриальни наькъаца, планах карадерзаде доладир лаьтташ юххьанца денз. Никита Сергеевича хьехар дир гIишлонхой, бригадираш, тайп-тайпара специалисташ кийчбергбола школаш вIашагIйохка, хьалха латтарий опыт дукхагIа хьаийе, керда, прогрессивни мелдар кадрашка Iомадайта, аьнна.

Шун шоай ба турсукуловгIар, — белгалдоаккх Н. С. Хрущева — царгара хьаIомадала деза, дикагIйолча опыта школаш вIашагIъехка.

Никита Сергеевича йоах: дикагIа хургдацар-хьогI, нагахьа санна боамбе гIулакхашта бола Iилма-тохкама болх цхьан бе беллача, масала, Ташкенте хилийтача, хIаьта республикашка зонални опытни станцеш ехкача?

«Москва» яхача совхозо укх шера хIара гектара тIара 315 центнер моша хьажкIаш яьхай шоай гIад а тIехьа. Уж геттара кIезига я, оал новкъоста Хрущева. Лаьтташ дирдаларца къовсам лоаттабара цо хьехам лу «Пахта-арал» яхача совхоза опытах вертикальни дренаж е, аьле.

Цхьатарра хьалаш долча боахамий балхаш тайп-тайпара лелаш дола гIулакх хила йиш яц, йоах Никита Сергеевича. Лоалахой дика мелдола хIама ерригача колхозий, совхозий, районий производствана юкъедахьа деза.

«Москва» яхача совхозера Байрам-Али яхача городе дIавахар Никита Сергеевич. Городерча къахьегамхоша дIайха моаршал хеттар везача хьаьшага.

Цул тIехьагIа Каракумски канала тIа хилар нов. Хрущев.

Партийни вахар

ДІАДАХА БЕЛГАЛДАЬХА КХОАЧАМБОАЦАРАШ

Укх деношка отчетно-хоржама собрани хилар Наьсарен района «Красный Октябрь» яхача кирпишкий завода юххьанцарча партийни организаце.

Шиий отчетни доклада тІа партийни организаце секретара нов. Шадыжева белгалдаькхар, Коммунистически парте XXII-ча съезда исторически решенеш кхоачашъеш болча завода коммунисташа отчетни хана чухь производственни план кхоачашъяра гІулакха дика толамаш даьха хилар. 1962 шера хьалхарча бархІ бетта валови продукци арахецара план 139 процент кхоачашъяьй завода коллективо, товарни продукци арахецара план—137 процент. Планал совгІа арахийцай 1500 эзар етта кирпишки 166 эзар цІен тІа юлла кирпишки.

Партийни организаце кІедиг-дукха тоабаьб ший болх болхлоштеи гІулакхерча нахаи коммунистически хьехан балара гІулакха. Тайп-тайпарча темаех лаьца дукхагІа еш лекцеш, докладаш, болхлошта долчча бесса довзийт мехка чура а доазол дехьара а гІулакхаш.

Циггача белгалдаькхар докладчика завода партийни организаце балха юкъе дукхха цІенхашттара кхоачамбоацараш хилар.

Къамаьлаш даьча коммунисташа цІенхаштта критика йир партийни организаце секретара балха КПСС членаш лоадама дукхагІа хулаш ца хиларах.

Отчет луча юкъагІа КПСС кандидаталла хьачуийцав 2 саг, кандидатех 3 саг парте членалла дІачуийцав. Цхьабакъда, 1962 шера парте членалла а е кандидаталла а хьаийцавац цхьаккха саг. ХІаьта коммуниста сий дола цІи лелае хьакъдолаш бола башха-дика нах заводе дуккха а ба. Уж нах ба завода производственни план кхоачашъеча керттера дакъа лоацараш.

Нов. Мархиевеи Балхаевеи шоаш къамаьлаш деш белгалдаькхар, 1961 шера денз заводе слесаралла болх беш вола Барахоев Ювсап 1960 шера денз КПСС членалла кандидат хилар а партийни организаце из КПСС членалла дІачуэцара дош оттадаьца хилар а.

Отчет луча юкъагІа парте хьачуийцаяц нохчашхеи гІалгІашхеи йола цхьаккха кхалсаг.

Отчетах лаьца къамаьл даьча нов. Костоева аьлар, партийни организаце кІезига терко яьй пенгазета а комсомольскии профсоюзнии организацей балха а, кийч а ваь парте хьачуийцавац цхьаккха комсомолец. Комсомоле а кІезига хьаийбу нах.

Собране соцам бир секретара отчетах лаьца, партийни организаце секретари цун заместители хержав.

Н. ПАШЕННЫХ,
КПСС Наьсарен райкома пропагандаи агитацеи отдела заведующе заместитель.

Агитатор Костоев Беслан

Мехкдаьтта институте деша вагІача хана а беседаш е езаш хулар Костоев. ХІаьта Грозненски химзавода ремонтно-механически цехе мастерралла из балха веначул тІехьагІа кхы а чІоагІагІа хьалхашка эттар цунна из гІулакх. Агитатора болх Беслана дукха безилга а хайна цехе агитаторалла хьожавир из.

Е езача беседа тема вахаро ше хьахьокх цунга. Цкъа зийра агитатора цехера къахьегамеи производственнии дисциплина дика вІаштІехьа ца хилар. ТІаккха участка начальник волча а ваха цунца къамаьл дир агитатора, дисциплина телхаераш малаш ба хайра цунна, цехе хьан, мел прогул яьй хьежар.

Цудухьа лерттІа, дог тешадеш хилар Костоев Беслана цул тІехьагІа яь беседа. Цигга кхийтар болхлой балха тІехьавувлаш, тІа ца воагІаш хилча цеха, завода мел зе хул.

Пенгазета редактор волча слесара Селиванов Юрена новкъостал дир агитатора къахьегамеи производственнии дисциплинах дола дешаш дувцаш йола газета номер арааккха.

Цунах кхоачамбаь ца а Іеш, комсомольца Костоева къаьстъаьста беседаш йир нийсача наькъа тІара баьннача болхлошца.

Мастера-агитатора инициативах балха хьокхамаш хІара денна цехе хьалдетта а бетт-бетта социалистически договораш де а даьлар.

Агитатора хьехама болх беш йола кхоккхе а бригада коммунистически къахьегама коллективе яха цІи яккхара къовсам лоаттабеш я.

Вахар чухь хулача событел ше а ший участка коллективе а тІехьа ца йита гІерт нов. Костоев. Цун сихха сакхув вай мехка хиннача моллагІча а эргалонех, хІаране кхетаергйолча тайпара, цІена ювц цо вай Коммунистически парте политика.

Хоза хеташ ладийгІар ремонтникаша шоай агитатора Костоев Беслана социалистически мехкий экономически цхьоагІонах, машар бахьан долаш, колониальни режим дІаяккхара тІехьа лоаттабеча къовсамерча Советски Союза лоархІамах, Къулбехьен Вьетнаме, Малхбузен Ириане, Алжире, кхычахьа латтача событеех яьча беседашка.

Цкъа санна, дуккхаза а беседаш йир агитатора А. Николаевеи П. Поповичеи космически группови полет яьча хана. Масалашца бакъ а деш хьахьекхар нов. Костоева советски Іилмаи техникаи керда котало.

Революционни Кубайна духьала США-с керда провокацеш йолаярах ТАСС-о Заявлени яьча хана Костоев Беслана карта тІара из мохк хьа а хьекха, дийцар американски империалисташа цун кхерамзленна кхерам тІатувсаш хиларах, цун истори.

Дукха ха йоаццаш агитатора беседа йир семилетка диълагІча шера план ханал хьалха кхоачашъе аьнна крекинг-завода № 5 йолча коммунистически къахьегама установка дІадоладаьча гІулакхах. 5-ча установка ремонтникий бригадаша лаьрхІад Сийлахь-боккхача Октябра 45 шу дизара сийна сентябреи октябреи беттай планаш ханал хьалха кхоачашъяр духьа лаьцача яхьа юкъеяха.

Костоев Беслан чІоагІа лаьрхІав цеха комсомольцаша комсомольски бюро членалла из харжарца, хІаьта завода комсомольций отчетно - хоржамий конференци хиннача хана комсомола заводской комитета членалла хержар Костоев.

Боккха общественни болх бу Костоев Беслана, из ва «Химик» яхача заводской газета редколлеге член а «Комсомольское племя» яхача республикански кагирхой газета штате йоацача отдела заведующи а.

Н. ОЛИМПИЕВ,
Грозненски химзавода «Химик» яхача газета редакце секретарь.

ГІишлонхоша дош лу

«Сельстрой» яхача треста № 4 йолча СМУ Хрусталев Анатоле кулгалдеча каменщикий комплексни бригада 40 дезал чуІергбола цІа хьалдеш я. Из цІа планах 10-ча октябре хьалдаь даккха дезаш да. Цхьабакъда, бригада болхлоша лаьрхІад из 10-ди хьалха—цхьоалагІча октябре хьалдаь даккха. Шоаш денна дош дизза кхоачашдара хьинаре къахьег хІара гІишлонхочо. Цхьацца-шишша говзал йолаш ба бригадацара дукхагІа бола болхлой. Октябра сийна яьржача социалистически яхьа юкъе а баха, хІара смена нормаш 140 — 160 процент кхоачаш а еш къахьег гІишлонхоша Балан Антонинас, Житнов Петра, Попова Евгениях, Михеева Валентинас, иштта кхыбараш а. Болх дика барал совгІа цар чІоагІа хьурмат ду гІишлоний материалий. Дукха кирпишк, маркхал кхобаьб каменщикаша.

Бригада болхлоех массехк саг дешаш ва сайрийнарча школашка, хІаьта Кузьмин Александр гІишлоний техникуме деша вагІа.

Октябра цІей дездеча денна совгІата сентябреи октябреи план 150 процентал кІезигагІа йоацаш кхоачашъе, 35 дезал чуІергбола шоллагІа дола цІа хьалдеча бе безача балхах ах болх баь баккха лаьрхІад Хрусталева бригада гІишлонхоша.

Б. КОСТОЕВ.

СЕРДАЛО

2-гІа оагІ. 30 сентябрь, 1962 ш.

Хувцаш маьженаш увттаеча, Склифосовске цІерахча скори помоща Московски Іилма-тохкама института лабораторе кулгалхочо В. П. Демихова боккха болх бу хьайбай дог а кхыйола маьженаш а хувцаш увттаяра. В. П. Демихов волча лабораторе хиннав тха фотокорреспондент. Цо сурт даькхад «Гришка» цІи йолча, кхо бутт хьалхагІа—20 июне шоллагІа дог чуоттадаьча а пехка цхьадола дакъа хийцача а жІале. Цу хана денз дика хьал да Гришкайга. Из ловзадувлаш, кадай дола жІали цхьаккха хІаманца белгалдоалаш дац вокх жІалеел.

Ши дог а долаш хийца пехк а йолаш дола хьайба ишттал дукха доахаде хІанз духхьашха карагІдаьннад.

Сурта тІа: Гришкайца сакъердаш лела В. П. Демихов.

С. Преображенске сурт. ТАСС фотохроника.

МЕХКДАЬТТАХОЙ КОТАЛО

Гудермесски мехкдаьтта промыслови управлене коллектив ер шу доладелча денз укх лозунгаца болх беш я: «Къаьнарча скважинашкара мехкдаьтта дукхагІа даккха». Из декхар толаме кхоачашдеш да.

Шу доладелча денз 40 гаргга геолого-технически мероприяти чакхъяьккхай мехкдаьттахоша. Цо торо хилийтай мехкдаьттеи гази яккхара ийс бетта план 20 сентябре кхоачашъе.

ДикагІа дола толамаш даьхад технологически служба начальник А. Г. Куприянов волча мехкдаьтта доахача бригада коллективо. Цун счета тІа дукха да планал совгІа даькхха мехкдаьттеи гази.

ЧІоагІа къахьег мехкдаьттахоша шоллагІча методех мехкдаьтта дахара. Шоай заданеш толаме кхоачашъю промысла ерригача цехаша. ЦІаккха ца социйташ скважинашка болх байт скважинашта лаьтта кІал ремонт еча бригада членаша.

Промысле эггара дикагІа бола операторашь ба нн. Петров, Косьяненко, Оськин, Панченко, Петрученко. Даьхача толамех кхоачам а ца беш, Сийлахь-боккача Октября 45 шу дузача денна кхы а доккхагІча къахьегама совгІаташца накъа баха лаьрхІад гудермесски мехкдаьттахоша.

А. ГОРСКИЙ.

ЭНЕРГЕТИКИЙ СОВГІАТАШ

Новогрозненски ТЭЦ-а котельни цеха «А» яха вахта Сийлахь-боккхача Октября 45 шу дузача денна сийленца накъа яхара доккхий декхараш тІаийцад. Коммунистически къахьегама сийлен цІи яккхара чІоагІа къовсам лоаттабу цу коллективо. Къахьегама хьокхамаш а во дац цар. Август бетта условни доагора массехк тонн кхояьй. Укх тІеххьарча бетташка цхьаккха браки аварийи йоацаш болх беш я вахта.

Къаьстта дика къахьегарца белгалбаьнна ба яьш леладу машинисташ нн. Лалыкин, Гужва, Сивягин, машиниста гІонча Бодрова, зольщик Мамаев, обдувщик Касан, слесарь Авакян, иштта кхыбараш а.

Дагареи, яьшка хий дІателареи, задвижкаш дІакъовлареи хьаеллареи процессашта автоматизаци ярца къахьегама овсарле дикка лакха а йоаккхаш Октября совгІат кийчдеш я хьалхле лелаю вахта.

Д. МИЛЬНИКОВ,
смена начальник.

ДЕШАР ХЬЕХАРА ЮКЪЕ—КЕРДА МЕТОДАШ

Укх тІеххьарча шерашка гор. Грознерча № 19 йолча юкъерча школа педагогически коллективана массаза а дагадоаллаш дар дуккха дешархой шоллагІча шера чубусаш хилар. Гуччахьарча партийни собранешка, производственни совещанешка, методически объединенешка каст-каста дувцар тІехьабусаш бола дешархой кІезигагІа хургбола, школера дешара-хьехама болх тоабергбола гІулакх мишта вІаштІехьдоаккхаргдар-хьогІ яха дош. Берашта хьехареи уж кхетадареи дикагІйола методаши приемаши, къаьнара трафаретни формах урок телилга дита а дита, кердача тайпара хьеха болабеннача Липецки областерча хьехархой балха опыт хадданза шоай практически балха юкъекхаьа яьлар педагогически коллектив 1961—1962 дешара шера шоллагІа ах шу доладелча.

Липецки педагогаша юкъеяьккхача кердача формах урок теларо йиш хулийт дешара ханах пайда дикагІа эца, сихбу дешархоша классе беш бола болх. Цо Іалашду дийшар хадданза шаьрделга а дикагІа кхетаделга а, дешархошка дикагІа хьисап дайт, гуччахьа хулийт дийшачох боала пайда.

Тха школерча дукхагІа болча хьехархоша дитад «комбинированни» оалаш йола урок телилга, хІаранега кІордадеш дола хаттараш делга, цунна меттел доладаьд дешархошта бІарччача урока хьехилга, хІара урока балл оттаелга, дийшар масалаш а кхувлаш шаьрду, цо теоретически материала практикацара бувзам дикагІа лоаттабергхилар а лоархІаш, творчески пайда эц хІара уроках, даим болх беш хулийт ерригa класс.

Из бакъахьара гІулакх эггара хьалхагІа дІадоладаьраш, педагогически Іилманна карагІдаьнна керда хІамаш шоай практически балха юкъекхухьараш ба юххьерча классай хьехархой нн. М. Я. Абрамова, Е. Т. Алексеенко, Н. И. Юшкова, Е. И. Судоргина, эрсий мотт хьеха нов. Н. В. Скок, математика хьеха нов. Л. Г. Григорьева, англійски мотт хьеха нов. В. А. Бедевко, кхыбараш.

Урок йолалуча хана долла хІама кийча хул берий. ЦІагІа кхоачашъе енна хинна задани мишта кхоачашъяьй а хьожаш дІайолаю урок. Цхьабакъда, хьажац цунга хьалхагІа санна ха дукха а йоаеш, пайда кІезига боалаш хиннача тайпара. Бераша цІагІа кхоачашъяьчун хьисапера зІамиго задани лу хьехархочо урока тІа. Урок йолаялалехьа доска тІа язъю хьехархочо задани. Берашта юххе гІолла хьали Іои а ухаш, цар болх мишта бу хьожаш хул хьехархо, цар материал мишта кхетаяьй, фу тайпа гІалаташ ду, заданеш цІагІа мишта кийчъю хов цунна.

Нагахьа санна вокхарел хьалхагІа задани кхоачашъяьваьнна дешархо шийна бІаргавайча, хьехархочо карточка тІа цхьаьхха пример лу цунна, цу тайппара ерригача класса болх цхьатарра йистебоал. Тохкам бича гучадаьннад хьалха дІаяхача уроках хинна материал дешархоша дика кхетаяь хилар. Цул тІехьагІа 4 пример яьшхай. ТІаккха дешархочо ше вагІачара яь яьннача примера решени йоашхача хана ла а дувгІаш, шоай задани кхоачашъю берригача дешархоша.

ВогІа кхетам бола дешархой даим теркалбеш хул хьехархо, хІаьта из решени ца юлуш бисача хана царга шоашка из бакъахьа кхоачашъюларгйолаш хаттараш оттаду цо царна.

Йоашха а йоашхаш классе пример яьчул тІехьагІа ужжамо 4 пример лу хьехархочо дешархошта, царга уж цІагІа шоашка яйтар духьа.

Дешарцара а уроке беча балхацара а безам совбоал дешархой. Бераш дикагІа кхетаргдолча тайпара творчески кийч а еш тел лакхе бийцача хьехархоша эрсий метта, математика, англійски метта урокаш.

ХІанз школа партийнии профсоюзнии организацеша, ерригача педагогически коллективо шоай ерriга уйла тІаерзаяьй дикагІйола педагогически балха опыт Іомаяра, вІашагІтохара, йоаржаяра. Юххьанца тохкам бича гучадаьннад кхетам эцарца дешархой безам дукхагІа а хулаш, урокаш сакъердаме чакхъювлаш хилар, дешархой хьинар совдувлаш, урока тІа цар болх дукхагІа беш хилар, хІаьта дисциплина телхаелга долаш а дац. Цу доллача хІамаша торо хулийтаргья хьалкхувш йолча тІехьенна — коммунизм хьалъергйола къонача наха дешар хьехара а кхетам балара а КПСС XXII-ча съезда исторически решенеша хьалхашка оттадаь декхараш толаме кхоачашде.

П. БАЛЮК,
№ 19 йолча юкъерча школа директор.

Грозне, Ленина улица кхоачалучча, трамвайш юхахьувзача майдан тІа пхеззд вІаштІардаь, 76 квартира йола цІа дагІа. Укх деношка, гІишлошъерий дезалашта чуІе дІадала кийчдеш да из. Массадола балхаш йистедаьннад, алхха чуреи цІенна гонахьареи цІенде дезаш мара дац из. Уж балхаш а сихагІа цхьалха даха гІерташ я совнархоза номер йиъ йолча гІишлой-монтажни управлене воккхагІа вола прораб Келер Виктор керте латта коллектив.

ЧІоагІа къахьийгад гІишлонхоша ханнахьа, Іа тІакхачалехьа, цІенош йистедахара. Цар шоай дош сийленца кхоачашдаьд.

Шоайла яхье яьннача бригадашта юкъе хьалхара моттиг яьккхай Гамзин бригадир волча малярий бригада. ДикагІча болхлошта Скиданова Екатеринайна, Матошко Евгенена, бригадира помощника Гавриленко Евдокинайна, кхыбаршта Сийлен грамоташ еннай.

Иштта дикача совгІаташца Октября цІейна накъа боагІа гІишлонхой.

А. ДОДОВ.

СУРТА ТІА: 76 квартира йола цІа эксплуатаце дІадала кийчдеш йола Гамзин Семена кулгалду малярий бригада.

И. Плиева сурт.

Дукхагіа терко—хьалъеш латтача кердача заводашта

Района центре — Наьсарен-Вокзале малхбузехьарча оагІорахьа хьалдаьд электроинструменташ еча завода гІирсаш. Завод хьалъяра хьалхарча аргІанара балхаш йистедаьннад, керда продукци арахецара балхаш вІаштІехьдоахаш а Іомадеш а да.

Литейно-прессови, механосборочни, ремонтно-инструментальни цехашка балхаш дІадоладеннад. Цига тІайийрзза къахьегаш я Советски Союзерча цу тайпарча заводашка практике а хинна цІабаьхкача вайнаьха болхлой къона коллектив.

Дуккха а керда литейни станокаш а латташ йолча литейно-прессови цехе цхьан станока тІа электро-инструментастатора деталь еш боахк завода болхлойи инженерно-технически болхлойи. Лоаладаь металл-алюмини чу а долаш электропишк я станока юххе. Станок кийчъяь яьлар, литейщика-прессовщика нов. Даурбекова Іочудотт лоаладаь металл, тІаккха кнопка а тоІайийя мукъайоаккх деталь. Завода директор нов. А. Мальсагов, металлург нов. Балаев, инженераш нн. Гагиев, Марзаганов, Мальсагов, литейщикаца нов. Даурбековца цхьана хьож хьаяьча деталага, из дика-во хилара хьакъехьа шоашта хетараш дувц, юха а хьаю керда деталь, мамогга из дикагІа хилийта а хьожаш.

Керда продукци арахеца Іомалулга болхлошеи инженерно-технически болхлошеи чІоаггІа безам тІабаха леладаро хьахьокх из гІулакх цар кастта дика Іомадергхилар. 125 а кхы дукхагІа а чоалхане оатхалаш йоахкача электросверильни агрегата деталаш кийчъяра гІулакх Іомадеш ба хІанз цехашка. Технологически дисциплина цар геттара чІоагІа лелаярца вІаштІехьдоал хьаеш йола продукци, цхьаккха хІама лоарзагІа доацаш, тІехъяьнна дика хилийта.

Цехашка балхаш деш итташ къона, йоккха говзал йола специалисташ ба: слесараш, сборщикаш, прессовщикаш, литейщикаш, электрикаш. Царца ба коммунистически къахьегама ударникаш М. Аушев, н. Даурбеков, Ф. Шевченко, вайнаьха кхалнах Л. Арсаева, З. Арапиева, иштта дуккха кхыбараш а.

Вай промышленностаи гІишлош хьалъяраи чІоагІа эшаш йола тайп-тайпара электроинструменташ, «Хьаяьй Нохч-ГІалгІай республике» яха белгалонаш тІа а латташ, Советски Союза дуккхача городашка дІаухаргйола ха гаьна яц.

Паччахьа хана нохчаштеи гІалгІаштеи вІалла дагадоха а йиш яцар Нохч-ГІалгІайчен юрташка эггара дикагІа йола электротехнически продукци арахеца заводаш хьалъерг ма йий, аьнна, цу юрташка бахача наха шоай кулгашца иштта чоалханера продукци хьаерг ма йий, аьнна. Советски Іаьдало овлан тІара эргадаькхар из гІулакх. Советски обществе долла хІама а хьадераш нах ба, моллагІа бола къахьегама нах.

10 процент совгІа вайнаьха кхалнах а болаш, 70 процент совгІа вайнах а болаш йола завода къона коллектив вай республика индустриальни дегІаяра даькъе Іалаьмате боккха лоархІам болаш хІама да.

Завод хьалъеш боахкараша а цун дирекце а дукха къахьийгад хьалхарча аргІанара цехаш болх бе йолаялийтара, къаьстта а йоккха говзал йола болхлой а инженерно-технически болхлой а кийчбара.

Завода хьалхарча аргІанара объекташ болх бе йолаялийтара даькъе карагІдаьннача цу гІулакхашца цхьана. гІишлошъерий, завода кулгалхой, совнархоза уйла царна тІа а ерзаеш, белгалдаха деза цІенхаштара кхоачамбоацараш, динза дисараш. Цу кхоачамбоацарех лархІа доагІа цехашка мостови кранаш, оборудовани ца оттаяр, ДКТ-10 яха ей а чубоагІаш, центральни отоплене болх мишта бу ца тахкар, кхо ей оттабе безача метте цаІ мара ей ца оттабар, заводе а наьха квартирашка а газ чу ца йиллар, телефонни коммутатор ца оттаяр, заводе а наьха квартирашка а радио ца хилар, иштта кхыдараш.

Царех цхьадола гІулакхаш кІезиг-дукха тІехьадаха йиш йолаш дале а, вІалла гоаде йиш йоацаш да наьха квартирашка газ юллилга. Иштта сиха де дезаш хІама да котельне кхы а ши ей оттабелга а, хІана аьлча Іана замалахь совленна цхьаккха ей а боацаш, цхьан яьца болх бар кхераме гІулакх да.

Заводерча балхашта юкъе эггара эсалагІа латт наха чуІе цІенош хьалделга. Масала, планах 3000 квадратни метр хиллал квартираш хьалъе езаш хиннача метте, 1961-ча шера цхьаккха а квартира хьалъянзар. 1962-ча шера 2800 квадратни метр квартираш хьалъе езаш йола план 35 процент мара кхоачашъяьяц. Кердача завода болхлошта чуІе цІенош хьалдара гІулакх лерттІа терко еш леладац совнархозо, цу дешо чІоаггІа халача доаккх завода кадраш дІачІоагІъяра гІулакх.

ВІалла а ла йиш йолаш дац завода гарга бани, детсад, берий яслеш, клуб, иштта вахара а культура а эша кхыйола хІамаш ца хилар.

Завод хьалъеча во вІаштІехьдаьхад электромонтажни балхаш, наькъаш даькара балхаш. ГІирсаш хьалдеча метте специализированни организацей балхашта координаци яь яц, цудухьа 1962-ча шера план кхоачаш ца еш моттигаш я цига. ГІишлош хьалъяра план укх шера хьалхарча 7 бетта 75,6 процент мара кхоачашъяьяц СМУ-11. Из чІоаггІа саготде дезаш гІулакх да, къаьстта а хІанз Іа гарга гІертача хана.

ВІашагІъехкача аьшкабетонаца, ийна еттача ардакхащца, гергача хьунаца, уж санна кхыйолча гІишлой материалашца завод Іалашъяра гІулакх во вІаштІехьдаьккхад. Цу дешо чІоагІа юхабетт СМУ-11 болх. ГІишлошъерий къонача коллективацара нонагІбараш вайнах ба. Дукха ба царца хьокхаме балхаш деш нах, масала, каменщик Мархиев, плотник Арапиев, штукатураш З. Шамсуддинов, Л. Евлоева, Н. Даурбекова, иштта кхы дуккхаш а. Шоашта тІалаттача декхарех шоаш лоархІабергхилар хьахьокх цар, цхьабакъда, цу къонача кадрашта чІоаггІа новкъостал де деза.

Наьсарен-Вокзале хІанз хьалъеш латтача кердача трикотажни фабрикана а чІоаггІа новкъостал эш, цига геттара ледара лел план кхоачашъелга.

ЧІоаггІа йоакхо е езаш а, хадданза тІахьожам лоаттабе безаш а я республика юхаметтаоттаярца дийзза правительства решенех вай республике хьалъеш йола керда заводаши фабрикаши.

І-Хь. ТАНГИЕВ,
инженер.

ДАЬХЕННА—ДУКХАГІА КОА ТІАРЧА ОАЛХАЗАРИЙ ДУЛХ

Юрта боахам дегІабоалабара керттера дешаш дийца а дийца, юртбоахама производства дерригa доакъош айдергдола наькъаш белгалдир КПСС ЦК мартовски Пленумо.

Ткъаь иттлагІча шерашка вІашагІбелла специализированни боахам ба «Ермоловский» совхоз. Коа тІара оалхазараш кхедеш я из.

ХІанз совхозо йолаяьраш эрсий кІайча котамехи ньюгемшитехи яьнна а, хІаьта иштта эрсий кІайча котамехи австроларни ярехи яьнна а вІашагІъийна кІоригаш я. Уж тайпа кІоригаш унахцІена, дика дегІайоагІаш, фуаш дукха деш хул. Цу тайппара пекински фух йола боабашкаш а Къилбаседа Кавказера бронзови фух йола цицалеши москалаши а йолаяьй совхозо.

Оалхазараш шерагара шерага дебадеш хилча дукхагІа даха деза ялат а. ХІаьта КПСС ЦК мартовски Пленум хиллалца хІара шера оалхазаршта доакъараш ца тоъаш хьувзар тха совхозе. 60—70 процента мара кхоачамбацар тха тхоай доакъараша.

ДІадувча лаьттай структурага юха хьажа а хьежа, тхоай керттера уйла тІаерзаяьй оаха хьажкІаши бобови культураши дукхагІа дІаера.

Нагахьа санна 1960 шера ялатийна лаьрхІа совхозо 286 гектара тІа мара хьажкІаш дІаювш хиннаеце, 1961 шера 600 гектара тІа хьажкІаш дІа а йийна, хІара гектара тІара 30,2 центнер хьажкІаш яьхар.

СИХА А ДИКА А

Сийлахь-йоккхача Октябрьски революце цІейна хьалхарча яхьа юкъе а яха, гуйран ялаташ ханнахьа а дика а дІаде дош деннад Курчалой района Ленина цІерахча колхоза № 1 йолча тракторно-полеводчески бригада коллективо.

Механизатораша дика ка маьхал а йоалаш кхоачашду шоаш тІаийца социалистически декхараш. Тракторашка доагор из оахам деш йоаллача дІа а кхуьхьаш чудеттилгеи сеялкашка уж йолххашехьа ялат чудехкалгеи вІаштІехьа а даьккха, планах лаьрхІараш 20 гектар мара йоацача метте, «Беларусь» яхача тракторца 25 гектари «ДТ-54» яхача тракторца 30 гектари ялат дІадув хІара денна трактористаша Явшуркаев Исакха, Говдаев Іабдуллас, Мудаев Вахита, сеяльщика Денилханов Ширване, иштта кхычар а. Ялат геттара дика дІадийнарг а лоархІаш дІаийду агрономаша.

Къахьегам дика вІаштІехьбаккхар бахьан долаш хІанзале а 220 гектар гурахьа дув кІа дІадийна яьннай из бригада. 640 гектар оахам даьд. Гуйран ялат дІадувлга тІа-тІа сихлуш латт.

З. ЭСАМБАЕВ.

Дийнахьа эзар гектара тІа

Надтеречни района совхозий механизатораша дика къахьег гурахьа дув ялат дІадувча. ХІанзалехьа 13 эзар гектара тІа ялат дІадийна баьннаб уж. Юккъера лаьрхІача хІара дийнахьа эзар гектара тІа ялат дІадув совхозаша.

Укх гурахьа эггара дукхагІа ялат дІаде дезачарех я «Надтеречный» совхоз. — Планах 13900 гектара тІа гурахьа дув ялат дІаде деза тха, — йоах цу совхоза воккхагІча агронома Булдыгин Иван Гавриловича.— ХІаьта а оаха лаьрхІад укх шера ялат 15 эзар гектара тІа дІаде, соахкарчул кхо эзар гектар дукхагІа хул из.

Совхоза болхлойи механизатораши шоашта хьалхашка латта декхараш дика кхоачашдеш ба. Цхьан дийнахьа 500 гектара тІа ялат дІадув цар. 35 сеялка я кхашка ялат дІадувш. Сменах цаІи ахи норма кхоачаш а еш Сийлахь-боккхача Октябра сийленца накъа болхаш ба совхоза механизатораш Сагалов Махьмад, Масаев Оалхазар, Межиев Юсуп, Урусханов Рамзан, кхыбараш.

Иштта дика къахьег «Гвардейский» яхача совхоза трактористаша а. Къаьстта дика къахьегарца белгалъяьнна я коммуниста Хазбулатов Мусас кулгалду шоллагІа тракторно-полеводчески бригада. ХІанзалехьа дика тоадаьча 200 гектара тІа ялат дІадийна яьннай бригада.

Цхьайтт-шийтта дийнахьа гурахьа дув ялат дІадийна балара социалистически яхье баьннаб совхозий болхлойи механизатораши.

И. ПЕТРУХИН.

ХІаьта укх шера 1357 гектара тІа дІайийнача хьажкІех хІара гектара тІара юкъера лаьрхІача 40 центнер йоаккх. Цхьабакъда, из а дац хІанз кхоачамбеш. Цудухьа совхозо лаьрхІад кхыйола культураш кІезиг а яь, 2500 гектарага кхоачаш хьажкІаш дІае. Иштта дІайийнай совхозо укх шера 75 гектар горох, 100 гектара тІа шекара свекла. Горох дІайийнача хІара гектара тІара яьннай 13,6 центнер, шекара свекла — хІара гектара тІара 430 центнер. Оаха дІайийнай дика доакъар дукхагІа хулийтаргдолаш йола кхы тайпа культураш а.

ДІадувча лаьттай структура хувцара дош дувцача хана дика дакъа лаьцар коммунисташеи активои, цар гучадоахар балха юкъера кхоачамбоацараш, торонаш ювцар. Керттерча дешаех цаІ дар боабашка кІоригаш унахцІена а йолаш хьалкхеелга, хІана аьлча совхозе сов дукха тІера ювлар кІоригаш. Іамашка а ца лелаеш додача хи тІа лелае лаьрхІар боабашкаш. Боабашкий ферма бригадир вола коммунист Зурмаев Балаудин Іай денз кийчо е волавелар цу балха: хьарсамаш даьхар, боабашкашта чуаха лоадама хІама ца додаш кхоалленаш йир. Цо хьийгача къих дика беркат даьлар. 1962 шера цу бригадага дІаеннача 58 эзар кІоригах 90 процент хьалкхеяьй.

Оалхазараш леладерийн хьайбаш леладерийн башха-дика кадраш я тха. Коммуниста Нина Васильевна Олюнинас ше леладеча котамий Іулагара шерра-шера дукхагІа гулду фуаш. 1961 шера хІара котамгара 178 фуъ гулдаьд цо, хІаьта 1962 шера 180 фуъ гулде аьнна декхар тІанийцад, хІаьта укх шера дІабахача бархІ бетта хІара котамгара 112,6 фуъ а гулдаь, план тІехкхоачашъяьй.

Коммуниста Ясаев Насуй бригадацара дикагІа бола Іаьсий леладераш Кадырова Яхеи Мажиева Сареи коммунистически къахьегама ударник яха цІи якхар духьа къовсам лоаттабеш ба, хІаьта из сий дола цІи цар йоаккхаргхиларах тхо дог тийша а да. Укх шера дІабахача бархІ бетта цхьаккха Іаса далийтадац цар. Дика къахьег цун бригадацарча дояркаша. ДикагІа йолча доярка Шамриева Язмана 2037 килограмм шура яьккхай хІара фуражни Іаттагара.

Коммунистически къахьегама бригада яха цІи яккхар духьа къовсам лоаттабеш я нов. Хамзаева кулгалду каменщикий бригада а.

Полеводий кадраш а дика я совхозе. Звеньевойш болча коммуниста Лысенко Владимира, Сидельников Николая, Батаева, кхычар звеноша соахка дика кхеяьяр хьажкІаш. ХІаьта Лысенкойи Сидельниковеи ши звено вІашагІа а теха яьча механизированни звенос дош деннад, 130 гектар «буковинская» яхараш а йолаш, 400 гектара тІара хьажкІаш дика хьувкъае, аьнна. ХІанзале чуийца хьажкІаш юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара 38 центнер яьннай.

Коммуниста Межидов Іаьлий бригадо дош деннадар ше лелаеча 400 гектара тІара хьажкІаш дика хьувкъае, аьнна. Чуийца яьнна хьажкІаш дІалаьрхІача хІанзале а хІара гектара тІара 60 центнер яьннай.

Эггара бехктокхамегІарча участкашка коммунисташ оттабаьб совхоза партийни организаце. Хьайбай боахаме болх беш ва 30 коммунист, кхашка а тракторни бригадашка а — шовзткъа совгІа.

БІаьстан юхье ялаташ дІадувча хана совхоза цхьоалагІча отделене вахавар Лысенко Владимири Сидельников Николайи цигарча хьажкІаш лелаеча къонача болхлошта новкъостал де а уж хьажкІаш нийса дІае Іомабе а. Цар новкъостал дир звеньевойшта Арсамакова, Гагиева, Дадаева, Дасаева, кхычарна. ХІаьта хьажкІаш чуэца йолаелча гучадаьлар массане а дог деладеш уж хьийкъа хилар. Ер шу хьажкІашта дика доацаш хиннадале а, во хиннаяц тха совхозе хьажкІаш.

Хьажкіаш чуэцаш латтача укх бехктокхамерча хана къаьстта дика къахьег коммунисташа механизатораша Тимофеев Иванеи Дейко Виктореи — хІара денна 5—6 гектар хьажкІаш чуэц цар.

ДІаде доладеннад гурахьа дув ялаташ, 1963 шера кхедергдолча ялатийна лард йоллаш латт. Ялаташ дІадувргдола лаьтташ кийчдареи ялатэш дІадереи балхаш дика лел нн. Лысенко, Хадизова, Арсамикова бригадашка.

Цхьабакъда, районеи республикаи ветеринарни болхлоша цІенхаштта уйла е еза тха совхозе йовш латтача кІоригий. Лорий комиссеш каст-каста ух совхозе, хьехамаш ду, хІаьта а йовш латта кІоригаш лаьгІлуш яц. Ветеринарни болхлой хьоашалгІа боагІаш санна ца а ухаш, тха оалхазараш леладерашта цар лерттІа новкъостал дар ловра тхона.

А. ГАВРИЛЕНКО,
«Ермоловский» оалхазарий совхоза партбюро секретарь.

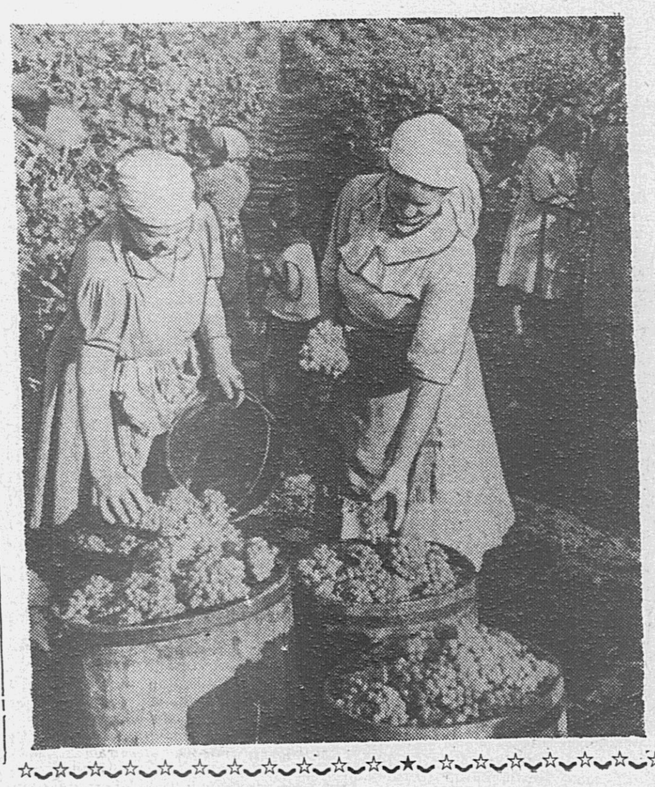

Юртбоахама продукташ алсамъяхара наькъаш белгалдеш йолча КПСС Центральни Комитета мартовски Пленума решенеша дегаш гІоз а даьха, тІабийрзза хьинаре къа а хьегаш дика комсаш кхеяьй укх шера Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхозе. Цхьадола комсий гайдолгаш шин килограммага дІакхоач.

39,5 гектарах хІаране тІара 5—6 тонн комсаш йоах А. Махотинас кулгалдеча звенос.

Сурта тІа: шоана гу цун звено.

Х. Султанова сурт.

Ґектара тІара 125 центнер комсаш

ЦІаккха ца хьийкъача тайпара чІоагІа хьувкъаяьй комсаш укх шера Наурски района «Советская Россия» яхача совхоза къахьегамхоша.

Комсаш чуэца ха хьатІакхоачача ханна отделенешкарча болхлоша дийцар уж чуэцара болх дикагІа вІаштІехьбоаккхаргбола дош.

Совхозеи отделенейи кулгалхоша хьалхагІе а йоакхо яьй яьшкаш, ведараш, урсаш, кІодарч Іалашдара. ЙоаггІача тайпара оттаяьй балха планаш, кхачарга хьежжа комсаш чуэцара графикаш. Доладелар балхаш. Комсаш чуэца эггара хьалхагІа араяьлар нов. Олейникова кулгалдеш йола бригада. Балхаш дІадоладеннача хьалхарча деношка шоай балха нормаш кхоачаш ца еш дукха болхлой бар. Дукха ха йовра болхлошта ведараш, урсаш дІадекъаш, уж боагІ-боагІача участкашка дІаоттабеш. ҐІулакхаш сиха кхета а даь, соцам бир комсаш чуэцара мелъэша хІамаш хІара болхлочоа ше-шийна тІачІоагІъе, аьнна. ХьалхагІа санна шийна ведар, кІод е урс хьадаларга хьежаш латташ дукха ха йоае ца а езаш, воддашехьа а селххане шийна хьакъоастадаьча даькъ тІара комсаш чуэца водар хІанз болхло. Къахьегам иштта нийса вІаштІехьбаккхар бахьан долаш № 4 йола бригада лоаццача хана ший участкерма комсаш чуийца а яьнна, лоалахарча бригадашта новкъостал де яхар.

Доккха беркат даьлар хьийгача къих. Планал совгІа чу а ийца, дІаеннай 70 тонн совгІа комсаш.

Комсаш чуэцара балхаш цхьоагІо йолаш лел цхьоалагІча отделене. Укхазара комсий гаьнаш ерригаш а латаш я. Цудухьа отделенена енна комсаш дІаялара план 3230 тонн я, ерригача совхоза еннар 3780 тонн мара йоацача.

ХІанз укх сахьата комсаш чуэцара а дІаялара а балхаш во лелац отделене. Цхьан бетта чу а ийца, цунах хІамаш кийчъе дІачуеннай 2000 тонн комсаш. Чуийца даьннараш комсаш кІезигагІа латаш да аьнна хеташ дола тайпаш мара дац. Цу сортех 6,1 тонн яккха мара лийрхІа деце а хІанзале хьаяьхай 9 тонн комсаш. «Ркацетели», «Шабаш» яхача сортех йола комсаш цхьан гектара тІара 120—130 центнер йоал.

Совхозе эггара хьалхагІа шоай участкера комсаш чуийца яьннай коммуниста Олейников Иванеи комсомолка Суплотова Валентинайи бригадаш. Цу шинна а бригадо планал совгІа чуийцай дикагІа йолча комсий 2660 центнер. Дика къахьегарца белгалбаьннаб болхлой Айдамиров Ахьмад, Семененко Мария, Грязных Александр, кхыбараш. Цар 160—180 процент кхоачашъю шоай нормаш.

Кхыча участкашка а дика болх бу кагирхоша — Ковалева Валентинас, Павловская Вераси Любаси, Роман Верас, кхычар. Цар балха кулгалдеш ба опыт йола мастераш — Кокоева Зояи Сидорова Галинеи.

Комсаш хье ца йолийташ тІайотташи дІакхухьийташи я грозненски шоферий отряд а грузчикаш Курноскин Алексей, Денисенко Василий, Ченцов Николай а.

Доккха беркат доал хьинар тІадахийта наха хьийгача къих, 24 сентябрь тІакхоачаш паччахьалкхенна 35 эзар центнер гаргга комсаш дІаелар совхозо, планах ерригa дІаяла езача 37800 центнерах. Шера йола комсаш дІаялара план укх гарггарча деношка кхоачашъергья.

Сийлахь-боккхача Октябра 45 шу дузача ден сийна яхье а даьнна планал совгІа 10 эзар центнер комсаш дІаяла лаьрхІад совхоза коллективо. Из хургда совхоза къахьегамхоша Сийлахь-боккхача Октябра луш дола къахьегама совгІат.

Бакъда, комсаш дуккха а хьалхагІа чуийца а паччахьалкхенна дІаенна а баьнна хургбар совхоза къахьегамхой, нагахьа санна Наурски чхьагІара заводо дІачу ца эцаш комсаш гоа ца йоре. Цига чхьагІар чудотта хІамаш тоъац. Аьшкабетонни емкосташ сихагІа хьалъяь бовла беза № 1 йолча СМУ гІишлонхой.

М. АЗИЕВ.

ШЕРА ПЛАН кхоачашъяьй

Шелковской района колхозаша баьца даараш дохкара план 108 процент кхоачашъяьй. ХІанзалехьа баьца даарий 3230 центнер дІаеннай цар паччахьалкхенна. Къаьстта дика къахьегарца белгалъяьннай Менжинске цІерагІара колхоз. Паччахьалкхенна планах дІадала дезачул шозза дукхагІа баьца даараш дІаденнад цо. Заданн тІехкхоачашъяьй «Октябра 40 шу» яхача колхозои Фрунзеи Кировеи цІерахча колхозашеи.

Сийлахь-боккхача Октябра сийна денгар-денга толамаш совдоахаш къахьега дош деннад Шелковской района юртбоахама къахьегамхоша.

*

Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза къахьегамхоша шоашта хьалхашка латта декхараш дика кхоачашду. Рожь чуийцача 60 гектар долча кхай тІа силоса лаьрхІа шозлагІа дІайийна хьажкІаш хьокхаш я колхоза шоллагІа комплексни бригада. Моша хьажкІаш йоахкаш кхо метр лакхал дола хьажкІаш хьалкхеяро хьахьокх колхоза къахьегамхоша дика болх баь хилар.

ПхийттлагІча сентябре силоса лаьрхІа эггара хьалха хьажкІаш хьакха волавелар комбайнер А. Кузьмичкин. ХІара гектара тІара 600 центнер моша доакъар доал. БархІ машина низткъа мара кхец цу комбайна тІара из доакъар дІаоза.

С. РЮМИН.

Сатийна Іе бахьан дац

Урус-Мартана района «Горец» совхоза шоллагІча отделене кулгалхой чІоагІа раьза ба шоай балха. Цар ца соцаш дувц отделенера гІулакхаш. Из болх хестабара къаьстта тІера ба управляющи нов. Атиеви агроном нов. Эльмурзаеви.

— Іалаьмате дика вІаштІехьбаьккхаб оаха хьажкІаш чуэцара болх. 420 гектар чуэца езача 210 гектар хьажкІий чуийца а даьннад тхо. Дика лел хьаттара хьажкІаш элеваторе дІакхахьара болх а, яхаш дийцар тхона нн. Атиеви Эльмурзаевеи.

Цар яхача бесса селла дика дий-хьогІ отделенера гІулакхаш? Лоацца аьлча, — дац.

Цига хьажкІаш чуэца болабеннаб 27 августа. Из болх беш «ККХ-3» яха цІена кхоъ комбайн я. Нагахьа санна хІара комбайнага массадолча дийнахьа боаггІача тайпара болх байташ хилча уж хІанзале ерригa хьажкІаш чуийца баьнна хургбар. Из ишта ца хилар бахьан долаш дийнахьа юкъера лаьрхІача шин гектарал совгІа хьажкІаш чуэцац цхьан комбайно . Цунна бехке ба механизаторий болх во вІаштІехьбаьккха отделене кулгалхой.

Лоадам боаца ремонт бахьан долаш бІарчча ди доаду механизатораша болх хьабе йиш йоацаш.

— Комбайнаш сеца лаьттаяр, аьнна, тха кулгалхой дукха сагота боацачоа тара да, яхаш дувц комбайнера нов. Газимагомаева. Из бакълув. КІезига ха зехьа яйнаяц цун хьажкІаш чуэца волавеннача дийнахьа денз. Массехк минута тоаяь йоаккхаргйолча комбайна хІама де ца могаш массехк сахьат доадеш дукха ха енай цунга.

Цу тайпарча хьала тІа болх беш ва отделене шоллагІа комбайнер Тунтаев Мовлади а. Шортта транспорт йолча дийнахьа 9 гектара тІара хьажкІаш чуэц комбайнера. Бакъда, уж толамаш даха наггахьа мара вІаштІехьдалац цун. ХІана аьлча, балха юкъе нийслуш дола кхоачамбоацараш сихха дІадахара деш хІама дац.

Цун комбайна тІехьатувсаш шиъ лафет яр. Царех цаІ еха 4—5 ди да. Хецаенна чарх тоае мара ца еззаше а лоаттаю из. Беррига болх дІа а кхесса аз тоаялцца латтаргья лафет, йоах нов. Тунтаева.

Эсала вІаштІехьбаьккхаб отделене хьатташкара болх а. Цига 70—80 тоннал кІезигагІа йоацаш хьажкІаш яда лордех цІен а ца еш. ХьажкІаш цІенъеш иттех мара болхло вац. Бехка кІалхара бовла гІертача хьатта заведующе Тачаевеи агронома Эльмурзаевеи хьажкІаш кхашкара чуэца а низткъа мара машинаш тоъац тхона, яхаш дувц. Бакъда, дийнахьа хьажкІаш чуэцаш хиннача машинашка шоаш бийсанна элеваторе уж дІа ца кхахьийтар вІалла хьоаданзар цар. Цудухьа дийнахьа заданех паччахьалкхенна 35,2 тонн хьажкІий дІаяла езача цар дІалац 18 тонн мара.

Цу гІулакхаша хьагойт отделене кулгалхошта хеттача бесса цига хьажкІаш дика чу ца эцалга. Уж шоай балха раьза а хиннa сатийна багІа йиш йолаш цхьаккха хІама дац цар.

З. ГЕЛИСХАНОВ,
тха собкор.

Номер шиъ йолча барзкъаш тегача фабрика участкай коллективашта юкъе белгалъяьннай Бучинская Мария мастер йола йиълагІча участка коллектив. БархІ бетта барзкъаш тегара план 112 процент кхоачашъяьй цо, хІаьта сентябрь бетта а хьалхле яккха лерхІ Бучинскаяй участко, хІана аьлча укх бетта 25 дийнахьа баьча балха хьисап дича а хьалхле цунга я.

Хьалхле лелаеча участка болхлой болча дІачуваьлча хІаранена хьалхашка хІана яц аьнна цІе байраккилгаш латт «коммунистически къахьегама ударник» аьнна тІаяздаь. 15 ударник я цу чу. Эггара хьалха бІаргкхет машинаца барзкъаш тегаш ягІача гІалгІай кхалсагах — Ужахова Любайх. Дикача гІулакхашца йовз из фабрике. Ужахова коммунистически къахьегама ударник йола кхоалагІа шу да.

Керда балха баьхкарашта ший балха говзал дІаІомаеш а чІоагІа къахьег Любас. Иштта цо Іомаеш я къона йоІ Шандыба Люба а.

Д. АМАРОВ.

СУРТА ТІА: фабрике хьалхара моттиг яккхарах ЦІе байракх лелаеча участка машинист Ужахова ший ученицайца Шандыбайца.

И. ПЛИЕВА сурт.

ВАЙ МАЯКАШ

Зармаева боккха толам

ЦІи хеззача хьажкІаш лелаечун — Зармаев Іаддал-СаІида кха 200 гектар да. Кхайх доакъош деча хана а тІехь, халла мара комбайн дІайохалацар цига, хІана аьлча хІара кІоага чу 2—3 йоккхий хьажкІаш а йоахкаш сома гІад дагІар. ХІара гектара тІа 45 эзарнел совгІа гІад долаш, селла листа яр хьажкІаш.

Дика хьийкъа хьажкІаш чуэца дІайолаелар цхьа комбайн. Низткъа болх беш чакхдаьлар ди, бакъда, норма кхоачашъянзар. «Беларусь» халла мара дІайохалацар хьажкІашта юкъе гІолла. Хьаяьнна хьажкІаш эзача гучадаьлар хІара гектара тІара 110 центнер гаргга хьажкІаш ялга.

* — Ер тайпа хьажкІаш духхьала ялата лаьрхІа чуэца кхо я, ер участок фуна лаьрхІа чуийцача бакъахьа я. Хьалхарча поколенех йола «ВИР-63» яха хьажкІаш а ма йий ераш, — аьлар Шаьла района «Джалка» совхоза керттерча агронома нов. Степанченко.

Кхай цхьайолча моттигашка эсалагІа йолий-хьогІ хьажкІаш? Мичара, яц. Массанахьара а цхьатарра дика хьийкъай уж. Сийлахь-боккхача Октябра къахьегама толамашца накъа бахара социалистически яхьа юкъеяхача цу звеноцарча механизатораша «ККХ-3» яхача комбайнашца сабелгало яьлча денз сайрийна 9—10 сахьат даллалца чуэц хьажкІаш. Цар шоаш хІанзалехьа а 50 гектар гаргга хьажкІаш чуийцай. Юккъера лаьрхІача царех хІаране 95 центнер хьажкІий яьккхар. Из Зармаева звенос баьккха боккха толам ба! Миштa баьккхаб цо из толам?

ХьажкІашца болх укх шера духхьашха беш яц Зармаева звено. Шерра-шера доккхий хьувкъамаш доах цо. Масала, дІадахача шера ше лелаяьча 200 гектарах хІаране тІара фуалъяьхача . хьажкІий 66,7 центнер яьккхар цо. Планах лийрхІар 2 соми 77 кепиги хиннача метте, центнер хьажкІий яккхарга алхха 95 кепиг мара даханзар цига. Планах лийрхІачул кхоззеи ерригача совхозерчул ворхІаззеи кІезигагІа къахьегам а бахар цига продукце единица яккхарга. Кхы тІех укх шера а хургбац из.

Балха говзал йоккха йолаш ба Зармаева звеноцара механизатораш —Амиров Башир, Эльсултанов Бадруддин, Гоций Николай. Трактор а, комбайн а, кхыйола механизмаш а дика лелае хов царех хІаранена.

ХьажкІаш дика хьувкъийтара ґІулакх гуррахье а дІадоладу хьажкІаш лелаераша. ХІара гектара тІа 1,5 центнер кхоачаргйолаш хьалххе а суперфосфат а йилле, 30 сантиметрга кхаччалца кІоарга зябь оах.

БІаьсти а яьнна лаьтта ловсара доддашехьа а кхай тІа ара а яьле, макхаш а доахаш тІоадал дІакъовл звенос, хІаьта тІаккха эггара хьалха еча культивацеца хьалтІахьайна оасар дохаду. ХьажкІаш дІаелехьа шозлагІа культиваци ю, цул тІехьагІа квадратно-гнездови хьисапе хьажкІаш дІаюв. Лаьтта дика дІоахденначул тІехьагІа мара хьажкІаш дІаец механизатораша. Май бутт юкъеболдашехьа йистебаьлар уж укх шера хьажкІаш дІайийна. Сихха хьалтІаяьлар хьажкІаш, уж дика дегІайоагІар, хІана аьлча хьалтІа а ялалехьа шолха макха баьккхабар цар. ХьажкІаш дІаювча хана минеральни удобренеш а техар. ХІа аьнна квадратташ белгалйоаллашехьа цІаькха а макхаш даьхар.

ХьажкІаш хьалтІаяьнна 12—16 ди даьлча культиваци е болабелар механизатораш. Еррига а кхозза йІоахалашхеи шозза пхорагІеи культиваци йир. Цу тІа а эггара тІехьа яь культиваци дуккха кІоаргагІа йир лаьтта цамцадоахаргаш а ехка.

Белгалдаккха деза Зармаева хьажкІаш дІаювш дола лаьтта хиш ца дехкаш хилар. Цудухьа керттерча даькъа толам баькхар агротехника дика лелаяр да.

Из эш-эшача моттигашка аммиачни селитраца подкормка йир хьажкІашта. ХьажкІаша хьоаса боаккхача хана духхьашха НРВ яха молхаш техар. Цу молхаша хІара гектара тІа 5—7 центнер совбоаккх хьажкІий хьувкъам.

Уж деррига хІамаш чакхдахарах баьккхар Зармаева бригада иштта боккха къахьегама толам.

Сентябрь бутт бовлехьа еррига хьажкІаш чуийца яха а паччахьалкхенна дІаяла а лерхІаш ба хІанз Ерригроссийски социалистически яхьа доакъашхой, хІаьта хьажкІаш чуийца мукъадаьннача лаьтта зябь аха а семилетка пхелагІча шера хьажкІаш дика хьувкъийтара къовсам дІаболабе а чуувргба уж.

Къахьегама овсарле лакха а йолаш балхаш дара мел эша хьалаш хьадаьд механизатораштa. Комбайнаш болх беш йоахкача дІатІакхухь царна дІайха даа хІама.

ХІанз, укх шерара хьажкІашца болх йистебоалаш латтача хана, кхоанен уйла еш ва Зармаев Іаддал-СаІид. Кара къахьегилга юкъе а доацаш, 200 гектара тІа а ца кхееш, 400 гектара тІа хьажкІаш хьалкхеелга дуккха хана денз дагадоаллаш ва Зармаев. Из уйла укх шера кхоачашхургйолаш я цун.

Дуккхача лаьтта дика хьийкъа «кура хьажкІаш» хьалкхеелгеи Нохч-ҐІалгІайчен хьалех массаза а уж иштта дика кхее йиш йолга дІахьокхилгеи — ишта да Зармаева шийна хьалхашка оттаду декхар.

Н. ЗАЗДРАВНЫЙ.

СЕРДАЛО

3-гІа оагІ. 30 сентябрь, 1962 ш.

Денал

(Дlахододар. Долалур № 78 йолча «Сердало» газета тlа).

Из задани кхоачашъяра тха отрядацара эггара дикагlа бола нах къоастабир нов. Корякина. Цу группана юкъе бахар лейтенанташ Морякови Хоздани, рядовой Амосов, Машинин, Шишкин, иштта кхыбараш. Из гlулакх кхоачашдара кулгал делга сона тlадиллар. Оаха дика кхетадора тхоашта тlадиллар хала а кхераме а гlулакх хилар. Моастагlчун бlы боаллача чудолхар тхо. Фудергдар хlаьта, тlом беций яр. Моллагlчо дав а, цхьанне де дезаш ма дарий из. Боккъалдар аьлча, оаха доккхал дора из гlулакх тхоашта тlадилларах. Къаьстта тхоех тешам болар лоархlар оаха цунах. Из да а дар ишта. Из санна кхераме гlулакх денал доацарашта, эсалбарашта тlадиллац.

Іурра, тхоаш моттигашкара полицаеш хилара кеп а оттаяь, шин подводаца арадьлар тхо Минске даха. Цхьаккха хьовзам ца хулаш городе дlакхаьчар.

Завод лораеш бола хаьхой башха дукха бацар. Моастагlчун низ Іаьлъмате боккха болча, дуккха бlу болча города партизанаш чухьелхарг ма бий, аьнна, дага хинна хургбацар немций. Цхьабакъда, уж гlалат баьлар. Дуккхагlа йолча хана оахош дер моастагlчоа вlалла дага доаццача дора оаха. Охрана посташ латта еррига моттигаш бокъонца яйза а яйза, оахош дергдолчун план оттайир оаха. Ах бийса яьлча шишша-кхоккха саг волаш группаш а яь, хо ца долийташ хаьхой посташта гаргадахар тхо. Хаьхой дlабоахилга-м башха хала гlулакх а дацар. Хала дар цхьаькха. Бувзама лини мичай хоадаланзар тхона, цудухьа тхо кхерар тхоаш хо а денна, телефонашца комендатуре хабар дlадар, тlаккха цигара сихха оарц доагlаргдар. Тха ираза из хиланзар. Хаьхой оаха дукха гlар-тата доаццаш дlабаьхар. Завода чухь чlоаггlа фелал йолаш цхьа хаьхо хиннавар, цхьабакъда, оарц даккха дагахь хlа аьнна цо баге гlоттаешшехьа а, кертагlкхийттача тепчо чура са дlа а дахийта, Іобартала кхийтар из.

Завод бийсана болх беш ящар. Цехашка цхьаккха а саг вацар. Цудухьа дlахо дер духьал эккха хlама доацаш дир оаха. Ши сахьат даькхар оаха заводе «болх беш». Болх бергбоацаш хоадайир еррига электропроводка, йохайир механически оборудовани: станокаш, моторашш, машинаш, иштта кхыяраш. Тlехьхьара а дизельни танкай ходовой доакъош тоаеш йолча керттерча цеха кlалха иттех килограмм мина еллар. Сецца, еррига город оагаеш, селла чlоагlа ийккхар из. Ерригача Минске гlолла корзагlбаьнна хьайзар фашисташ. Са сийрда даьлча улицашка наха го бе баьлар, цlеношка чуувттар, чухьежар. Цхьабакъда, уж мелла чlоагlа хьувзе а царчох хlама хиланзар. Тха новкъостех цхьаьцаl саг кlалвисанзар гитлеровцашта.

Тха отрядо чакхйоахача операцеша чlоаггlа сатем боабаь хьайзар немецки командовани. Цхьабакъда, геттара сабlарздир цар моастагlчун маршеви ротана цкъа оаха даьча довно...

Цкъа тхога разведкагара хоам кхьачар, Могилевгахьа машинашца дlайодаш йола немций рота Борки яхача юрта салаlа сецай, аьнна. Цу хана геттара чlоагlа раци эшаш дар тхо. Раци ца хилча тхога йиш ящар тхоай командованеца бувзам лелабе, фронтера гlулакхаш мишта латт а, кхыметтел фронт мичахьа я а хацар тхона.

Къайлагlа болх беча цхьаццаболча новкъосташкара хьахозачох, Іаьлъмате ницкъала тlемаш а деш моастагlчоа духьал латтар вай эскар, цхьабакъда, дукхагlча хьале немецки радиоца хьакхайкаеча сводкаш тlара хьа аийдеш бахача наха дувцаш хозар тхона гитлеровски бlуно Ленинграда, Москвана го баьб, вай эскар, корзагlа а даьнна, ше ма кхоаду немцех удаш да, яхаш. Цу даьссача хабарех теша-м тешацар тхо, цхьабакъда, из хьахазар а дега чlоагlа новкъа дар.

Хьалхагlа а цкъа мо дуккхаза а гlийртадар тхо тхоашта раци яккха. Цхьабакъда, оаха немцашца дов даьча цхьанна метте тхона нийслуш яцар-кха тхоашта эшшаш йола аппаратура. Тхоашта из раци селла чlоагlа эшаш хиларах соцадир оаха маршеви ротах латилга.

Йоккхача хьуна гаргга уж хьатlабоаггlача метте, тlо-новкъа е лаьрхlар кlийле. Цу гlулакха кхо группа а яь йийкъар Корякина отряд. Тlо-наькъаца Іо, башха йоккха еце а, листача кlотаргашта юкъе кlийленаш а лаьца дlайийшар группаш. Дукха хьежа дийзар немций хьа ца кхоачаш. Хьагучох, уж дукха сагота бацар шоаш хьожабаьча дlакхачара. Тlеххьара а, тхо кlийленна дагlа ши сахьат даьннача гlолла моторий тата хезар. Дукха ца говш тlо-новкъа хьагучаяьлар эггара хьалхара машин. Цунна тlехьа, хlаранена юкъе 50—60 метр юкъ а йолаш, бархl машин кхы а йоагlар. Цар кузовашка мугlарагlа Іохайша уж йизза салтий багlар. Кузин Иванага команда а йолаш хиннача хьалхарча группо дов ца деш тlехбалийтар немций. Хьалхара машин лейтенанта Хоздана группана хьалтlакхаьчача хана гранаташ етта йолаелар немцашта. Цул тlехьагlа, сихъенна етта йолаелар пулеметаш. Кагех дизаь галеш санна, машинаш тlара чулега баьлар немций. Царех дуккхабараш тхо долча оагlорахьара шаьрача ара гlолла дlабайдар. Цхьабараш, машинашта тlехьашка а лечкъаш тхона юха дов деш бар. Цхьабакъда, цар еча духьаленах хlама хила йиш ящар. Фашисташ корзагlа а баьнна шаьрача ара гlолла удаш бар, хlаьта тхо, кlийленаш а лийца, кlотаргашта юкъе дадар. Массехк минута йистебаьлар из тlом.

Цига даьча довнах оаха 68 гитлеровски салте вийра, массе машин йоагайир. Тlехьашкахьа юха байдда юртах чулийлха цхьа кlеззига немций мара кlалхара баланзар цигара. Тха новкъостех а къаьстар цхьабараш. Цу дийнахьа пхи саг дlавеллар оаха.

Моастагlчунгара дукха хlама а яьккха, човнаш хинна тхоай новкъостий а хьалъийца, ший базе юхаера отряд. Цхьабакъда, оаха лийрхlа гlулакх кхоачаш хиланзар тха. Раци тхона кораянзар.

Маршеви рота оаха йохаяь дукха ха ялалехьа тхона духьалара гlулакхаш вlашагlдехка баьлар гитлеловцаш. Тха отряда духьал массехк карательни группа вlашагlъеллар цар, массе оагlорахьа тхо чу а дерзадеш. Кхы дlахо цу районе Іе йиш йолаш дацар гlулакх. Отряд хьагул а яь, собрани йир Корякина. Партизанех дlакхета е фронт йолча кхаччалца дlадаха йиш хургйолаш, Малхбоалехьа дlагlолга соцадир оаха цу собране.

Хала никъ бар тха бахьа бийзар. Моастагlчо еш йола атакаш юхаетта езаш хулар каст-каста. Дика дацар кхачан гlулакх, кlезига бар тlема кхоачам. Долла хlама а тlемаца хьадаккха дезаш дар. Оагlонашкара гобаь тхо чу а дерзадаь, никъ хоадабе дагахь шерра фронт а лаьца, тха отряда чlоаггlа тlагlерташ яр тlеххьарча хана моастагlий карательни батальон.

Гlулакхаш каста хувцалора. Наб йоацаш, са ца лоlаш, листача хьунашка, ушалашка гlолла низткъа мара бlарга а ца холуча наькъа такилгех дийнахь а бус а никъ беш Малхбузехьа дlагlерташ дар тхо.

Цlенбенна низ беха кlал а диса, Борки яхача юрта гаьна доаццаш салаlа сайцар тхо. Вlалла дага а доацаш юртарча цхьан кlаьнка тlанийсвелар разведчикех цаl. Грибаш лохьае хьунагlа вена хиннавар из, 10 шу даьнна хила мегаш вола кlаьнк.

Юрта немций ца хилар хьадийцар

* ЦАРОЕВ Іаддал. *

кlаьнка. Цхьа ди хьалха юрта чуена немций цхьа отряд хиннаяр, бакъда цу юрта дукха ха яккханзар, саррахьа дlабахар немций. Немцашта тlаннийслой а мича хов аьнна а хийтта, еррига отряд ца а йохийташ, кхача ба йоккха йоаца цхьа группа яхийта лаьрхlар Корякина. Корякин керте а волаш ворхl партизан вахар юрта. Ах бийса яьннача гlолла юхаера из группа. Шиъ носилкаш тlа а вилла вера: хала човнаш хинна лейтенант Морякови вийна отряда командир Корякини.

Новкъосташа хьадийцачох из гlулакх ишта хиннадар: цхьаккха а хьовзам боацаш юрта дlа а кхаьча, юрта йисте дагlача цхьан цlагlа сайцабар уж. Царца къамаьлаш дар духьа, цlеннагlа наlарга а отташ, колхозхой вlашагlтоха бахабар Корякини Морякови. Кхоачаш ах саьхьат а далалехьа юрта юккъе дагlача цхьан цlагlа фашисташа лаьца кlийленна тlанийсбеннаб уж. Хьалха водаш хинна Корякин меттахьа пулемет а кхийтта Іовежав. Саьнгга дlакъайла а ваьнна, моастагlчоа дов юхаде вlаштlехьдаьннад Морякова. Герзаш дувла а хеза, оарцагlваха вож ялх дlатlакхаьчача сакхетам чу а воацаш уллаш хиннав из а. Кlийлен тlа баьгlа гитлеровцаш, шоаш бlарга а ца байташ, лечкъа дlабахаб.

Вlалла а дилла моттиг йоацаш новкъа хилар ерригача отряда Корякин вер. Тхоай да санна вар из тхона массанена а. Лаккха баьржа багlача нажа хена кlал каш а даькхха, салтий Іаьдалах сий а даь дlаveллар из. Цул тlехьагlа сох командир а ваь дlахо яхар отряд.

10-ча сентябре баьдеча, тlунача хьуна юкъера ара а даьнна, Беседь яхача хи йисте кхаьчар тхо. Цlийденна бlаргаш а долаш, сутара хьежар тхо дехьарча бердагахьа. Тхона ши километр мара гаьна йоацаш гув тlа уллар цхьа дукха йоккха йоаца юрт. Цига тхога йиш хургьяр тхоашта кхача Іалашбе а, салаlа а, тхоашта эша кхы гlулакх де а.

Цхьабола тlемахой дlаюстара а баьнна, салаlа дагахь баьца тlа Іохайшар, вожаш, шоай топашта Іотlабез а бенна, аз фу оал хьежаш латтар. Хало дукха Іайша, кlаьдденна, барзкъанна биркъденна долча тха цхьанна хlамо а дог хьастацар. Ер хург ма дий вайна, аьнна, дикага догдоахаш а, е цхьанна хlамах кхераш а дацар тхо. Тlаккха цlаьхха са бlарг кхийтар юртара хьаара а баьнна тхоашкахьа хьабоагlача нахах. Командага а ца хьежаш, хи йистерча петарашта юкъе дlалечкъар отряд. Тха ираза уж хиннабар дуккхача наха довзаш долча «Из Ровнона іохха дари» «Сина чlоагlабараши» яхача книжкай автора, Дмитрий Николаевич Медведева партизански отрядацара нах.

Саррахьа, айса леладаьраш цунна дlа а дувцаш, Медведевца цхьана чай молаш тола чу вагlар со. Цу дийннахье а хьоашал тесар аз, Медведева отрядацарча дукхагlа болча нахаца а. Керттерча даькъа уж бар шоай лоlамех цу отряде баьхка москвичаш. Бокса СССР абсолютни чемпион вола Николай Королев а вар царца. 1941-ча шера август бетта цхьаккха хьовзам боацаш фронта таькал тlех а яьнна, моастагlчун тылеца яха Брянски хьунашка ший болх дlабоаржабир Медведева отрядо.

Медведева отрядах дlакхийттачул тlехьагlа со разведка начальникалла хьожавир. Отряде раци а яр. Хlара денна хlана дувгlац аьнна, оаха ладувгlар Москвера деча къамаьлашка.

Гаьна йоаццаш ядача Хотинск, Жиздра, Лютинова яхача городий къайлагlарча комитета членашца а, шо-шоай районий цlераш а лелаеш, Детькова, Людиново, Клетнянска районашка латаш хиннача моттигерча партизаний башха йоккха йоацача отрядаца а чlоагlа бувзам оттабир Медведева ший бувзамхошка гlолла.

Декабрь бетта чlоагlа шелал эттача денз 10—15 саг юкъе воагlача кагийча группашца чакхйоахар оаха керттерча даькъа тхоай тlема операцеш.

Цкъа разведчикий группаца дика камаьхал а йоалаш налет йир аз Орловка яхача йоккхача юрта. Немцашта хьоар а Іов а лоаттаеш йоккха механизированни хьайра яр цу юрта. Ха деш хинна моттигера полицаеш боа а баь, хьоарахи кlихи етта а етта ткъаьх подвод дlаяхийтар оаха тхоай отряд. латтача. Цига ка яларах дегаш ура а этта, Жиздра яхача города тlагlорта лаьрхlар оаха.

Геттара кадай, сиха дир оаха из. Немций гlаь-метта бахкалехьа етта йолайир пулеметаш. Лачкъа моттиг лехаш, корзагlа а баьнна, бараке гlолла хьувзар гитлеровцаш. Царна из «болх» а баь, тхо даьнна дlадахар. Іурра дерригаш а тхоай базе дар тхо. Жиздрана тхо тlагlортар ха а хайна, чlоагlа лийра сога Медведев, боккха бехк бергба аз хьона а аьлар.

Гlулакх мишта хиннадар аьлча, Жиздре тхо чухьелхалехьа цхьа ди хьалха Медведевга Москвера дена хабар хиннадар Жиздрера цхьа немецки полковник лаьца карава, аьнна. Лор ва со а яхаш, тlема госпитале советски тыле зуламан болх бе нах лехаш хиннавар из полковник. Из полковник каравара къаьстта группа кийчъеш хиннаяр. Жиздре оаха даьча довно йохайора хьалхагlа Медведева оттаяь хинна план.

Жиздрера немций гарнизон йоккха ца хилар бахьан долаш моастагlчо моллагlа духьале йойя, цу сахьате из йохаергйолаш еррига отряд яхийта лаьрхlар Медведева города чухьеда. Хlаьта сайгара гlалат далийтача сона тlадиллар — со «бехках цlенвалийтар духьа» — мичча бесса леха а полковник хьалохилген из отряда штабе хьавахьилгеи.

(Дlахододар хургда).

КЕРДА САМОЛЕТАШ

«ИЛ-62» яха, генеральни конструктор, шозза Социалистически Къахьегама Турпал, Ленински преме лауреат С. В. Ильюшин керте латтача коллективо хьаяь керда пассажирски самолет. Пересадка йоацаш Москванеи Нью-Йоркаи юкъербар миссел бола бlаьха никъ кхахьара лаьрхlа йолча цу машино 182 пассажир вуг. Социалистически Къахьегама Турпала Н. Д. Кузнецова конструкцех вlашагlъеллача реактивни йиъ двигателон лайнера тlехъяьнна дикача аэродинамически формашеи йиш хулийт кресерски сухал сахьата 900 километрга кхоачае.

Н. Нилова сурт.
ТАСС фотохроника.

«В-8» яха, Ленински преме лауреата М. Л. Миль керте латтача конструкторски бюрос хьаяь керда пассажирски вертолет. Керттерча конструктора С. П. Изотова коллективо хьаяь Турбовинтови ши двигатель а йолаш из вертолет 24 пассажир дlаюха кхувла лаьрхlа я.

Е. Полонске сурт.
ТАСС фотохроника.

Цхьаькха а гучаяьккхай Іалама къайле

Цхьаькха а Іалама къайле гучаяьккхай хlама тохкаш йолча сага уйлано. Эггара чlоагlагlа хlама холуш йола «прибор» лоархlаш хиннай хlанзалца бирсача текхарга шин бlарга юккъе йоаллача, градуса эзарлагlа дакъа температура хувцаелча холуш йолча цун къаьсттача органах. СССР Іилмай Академе физически проблемай Институте ТАСС корреспондентага хоам баьб, градуса бlаь эзарлагlа дакъа температура кlезигдукха а хувцаялар белгалдеш йола прибор дукха ха йоаццаш хьае вlаштlехьдаьннад аьнна.

Оалхазара ткъамо эггара тамашийнагlа йола хlамаш—гlеттарг йола аппараташ хьае сага уйла кер чу йоссаьча хана денз, хьайбаех доахка дуккха тамашийна хlамаш хьаlомадаьд саго. Мечехвост яхача чкъаьран бlарг бокъонца тахкаро новкъостал дир, масала, укх тlеххьарча шерашка хlама хьагойтача хана зlаммига а хинна белгалонаш къоастае низ кхоачаш бола «электронни бlарг» хьоабе. Цунах пайда ийцар геологаша аэрофотосъемкаш еча хана. Хlаьта хlанзарча самолетий конструкторашa дукха ха йоаццаш пайда ийцар сухал гойташ йолча прибора чу ше мел масса йода Іалаьмате нийса къоастаде ховш йолча, моллагlа йолча бумбарга бlарга чурча хьаькъале говзача приспособленех.

Цхьабакъда, Іалам чу йолаш йолча а хlанз укх сахьата сага са ца кхувча а изобретеней список кхы а йоккха я. Масала, чкъаьрашта, кхыметтел аквариума чу шоаш хилча а холу электрически поле миллиампера эзарлагlа дакъа хувцаелча. Хlанзалца феноменальни рекордсмен лоархlаш я муlа ягlа бумбарг. 10—16 грамм еза я из, хlаьта цо меттахьа хьоаю цхьан килограммага кхаччалца дозал дола хlама. Баскилгах а йоалл цу тайппара хlанзалца шийла тlехъяланза йола «приспособлени». Цунна холу водорода атома ах диаметрал зlамагlа амплитуда йола лаьттан меттахьа хьар!

30-ча сентябре: 7.15 — «Грозненский рабочийн» «Комсомольское племяи» газетий обзор; 7.30 — ашарий антракт; 7.35 — «Ленинан некъ» газета обзор; 7.50 — хоамаши передачай программеи; 8.20 — «Сердало» газета обзор; 8.35—Шаьлеи Курчалойн районий художественни самодеятельностий концерт; 16.00 — пионераштеи школьникаштеи передача (эрсий меттала); 16.25 — «Унахцlено» — радиожурнал (эрсий меттала); 16.53 — «Советски юрт» радиогазета (нохчий меттала); 17.13 — «Республика поэташа машарахи, доттагlленахи, къахьегамахи» — литературни передача (нохчий металла); 17.33 — радиоладувгlархой заявкаех концерт.

УКВ: 10.00 — «Городех дола иллеши стихаши» — концерт — обозрени; 19.20 — «Салоlача сахьате»— концерт; 20.08 — нохч-гlалгlай ашараш; 20.44 — эстрадни халхара концерт; 21.31 — «Шоах, доттагlий — комсомольцаш» — музыкально-литературни концерт; 22.08 — Левко Валентинай концерт.

ТЕЛЕВИДЕНИ

12.00 — Сакъердаме сурташ (Кагийча берашта); 12.10 — «Хьунагlара кlур» — художественни фильм (бераша дехарца); 18.00 — передачай программа; 19.05 — Болхлой здравница. Грозненский № 1 йолча салаlара цlагlара репортаж (гlалгlай меттала); 18.15 — доазол арахьарча гlулакхий хьакъехьа комментатора къамаьл; 18.30 — киножурнал; 18.40 — «Сатирически объектив» — телевизионни журнал; 19.00 — эстрадни концерт; 19.40 — Спорта кlирах (обозрени). 19.45 — передачай программа; 19.50—«Маьлхо сийрдадаьха хиш долча» — художественни фильм (16 шу даланза долча берашта хьажа могадац).

ДУНЕН ХАЛКЪАШ КУБАГАХЬА ДА

Гlана тlехьа гlа боаккхаш Кубана духьал агресси яра кийчо еш да США доалера гlозараш. Дунен общественосто чlоаггlа харцахьа лерхl из авантюристски политика. Кортамукъача Кубана духьал лелаю провокацеш совцаелга дlадех халкъаша, шоай дог-уйла кубински халкъаца хилар кхайкаду цар.

Дерригача чехословацки халкъо дизза хьаллоац революционни кубински халкъ, аьлар кубински журналистаца ше къамаьл деш Чехословаке Коммунистически парте ЦК хьалхарча секретара ЧССР президента А. Новотне. Американски доалерча гlозараша укх тlеххьарча хана леладу гlулакхаш харцахьа а лаьрхlа, президента белгалдаькхар моллагlча хана а тlема цlи лотаялар кхерам бола хьал шоай цунах сакхувшшехьа а хьаду Америка вlашагlкхийттача Штаташа, аьнна. Чехословацки халкъои цун правительстваси, аьлар А. Новотне, хьаллоац 11-ча сентябре кепа йоазон тlа араяьнна Кубана духьал леладеча провокационни гlулакхий тlехьале во хила тарлургхиларах хоам беш йола ТАСС-а Заявлени, хlана аьлча, социалистически лагера Кубацара цхьоагlо я цу тlа кхайкаер. Чехословацки Социалистически Республика социалистически лагерах дlахада йиш йоаца цун дакъа а да, хlаьта цо даиман а Кубана новкъостал а дергда, аьлар А. Новотне.

«Ший даьхе лораяр духьа цо лоаттабеча халачеи сийлахьчеи къовсам тlехь вошал дола кубински халкъ чlоаггlа хьаллоац Вьетнама Демократически республика халкъои правительстваси,» — йоах Ханое кепа йоазон тlа араяьннача Вьетнама Халкъа Республика кхыча мехкашцарча гlулакхий Министерства заявлене тlа. Заявлене тlа белгалдоах США-ас леладеча провокационни гlулакхий хьакъехьа 11-ча сентябре ТАСС-а Заявлене тlа хьахьекха Советски правительства нийсеи хоадамболлаши йола позици Вьетнама Демократически Республика правительствас хьаллоацаш хилар.

Кубински халкъацарча бартцхьоагlони доттагlлени Комитет вlашагlъеллай Итале.' Из комитет вlашагlйоллилга шоашкара хьалхадаькхар культура 47 деятело. Цар массане а кулгаш яздаьд къахьегамхошка, хьаькъалца къахьегаш болча нахага, еррига политически организацешкеи правительствагеи даьча кхайкарала. Цу кхайкарал тlа белгал а даькхха йоах: «Кубински халкъа духьал агресси яра кхерам юха а гучабувлаш ба, из ба Куба ший лоlаме хилараи дерригача дунен тlарча машараи бола кхерам.

Соахка шоашта чугlертарел кубинцаш котбаларо керда авантюраш яра бола чам боабаьбац хlанз а цхьаболча наькха. Цул а совнагlа, гlулакхаш машаре къоастадараи Карибски форда тlарча, зlамига бале а, турпалерча мехкаца вlаши гlулакхаш леладараи моастагlал деш хилара белгалонаш гуча я. Хетаргахьа, кхыметтел Кубах герзашца латарах массане юкъара дов хиларах болча кхерамо а шоашта тlабожача бехктокхамах дlакхетабанза ба цхьабараш.

Духхьала из бахьан долаш цlаккха а ца хиннача тайпара чlоагlа хьалгlоттайинза яргьяц дунен . общественность, халкъаш шоай лоlаме хилара принципаши цар самоопределенена йола бокъонаши хьаллацара».

Гаване кепа йоазон тlа араяьннай Америка халкъийн турпалча острова тlа бахача латиноамерикански организацейи конференце секретариата заявлени. Дунен тlарча цхьаь цхьан мехка, е вlашагlкхийттача Штатий а е Латински Америка мехкий а машара, кхерамзленна, суверенитета кхерам тувсаш яц Куба. Цхьабакъда, цун бокъо я ший кортамукъале лораяра мел эшар де. Дог-уйла еррига а кубински революцегахьа йолаш да Латински Америка халкъаш.

Кубана духьал агресси е карагlдаргдараш алхха американски империалисташ мара бац, йоах заявлене тlа чакхйоаллаш. Кубана духьал американски континента мехкаша цхьана тlагlортам бара идея — из дошдоацар да. Латински Америка халкъий денал хургда из турпалера мохк лорабара ураотта.

Сальвадоре «Революционни дерий вlашагlкхийтта фронт» хоадамболлаш духьал яьннай США Кубана духьал леладеча гlулакхашта. «Кубана духьалара янкий агресси» йоах цу гlулакхех цу организаце. «Тхо, сальвадорцаш, йоах цу организаце заявлене тlа, дерригача дунен тlарча машара оагlув Іьаллоацаш да, цхьабакъда, нагахьа санна агресси хуле, тlаккха оаха, вlалла шек ца доалаш хьаллоацаргба Куба оагlув».

Шоай мехка кортамукъале бахьанце къувсаш бола Куба кагирхой хьаллацара Іалаьмате чlоагlа тlахьехаш да малхбузенгермански кагирхой итт организацега дlадахьийта кортамукъарча немций кагирхой Союза (СНМ) Центральни совета кхайкарал. СНМ Союза кхайкарал тlа ФРГ кагирхой тlахьех США Кубах латара хьакъехьарча кхерамерча планашта духьалбовлара.

(ТАСС).

Іаьржделла я Каталони

ПАРИЖ, 27 сентябрь. (ТАСС). Доккха бlил дера телеграфо къилбаседа-малхбоален Испанера. Чlоагlа догlаш делхарах дукха хана денз ца денача тайпара доккха Іаьржа денад ухаза хий.

330 совгlа саг вийнеи 400 саг де доацаш вайнеи—иштта да цкъарчоа даь, бокъонца дизза кхоачашхинна даланза дола официальни моттигашкара хьахеза лоархlамаш, яхаш, хоам бу Франс Пресс яхача агентства.

Дохадаьд тlо-наькъаши машиннаькъаши, Іодихьад дуккха тlаьш, йохаяь а доккхий зенаш даь а я кхы кlезигагlа йоацаш 42 промышленни предприяти, бlаьш цlенош. Каталонацара бувзам хьдаб.

Кlеззига мара Іаьржа хий тlакхачанза йолча Барселонах дог дохадеш долча сурта теш хиннай, яхаш хоам бу корреспонденташа. Іаьржа доагlача Льобрегат, Бесос яхача хиша форда чу кхухь наьха декъий, гаьнаш, дохадаь цlенош, цlагlара поартал. Еррига округе хадданза детташ гургалаш да—доакъазал тlакхаьчача юрташа деха гlо-новкъостал да из.

Къаьстта доккха зе хиннад Сабадель яхача города. Укхаза вийна е де доацаш вайна 100 саг ва. Дуккхача бетташка болх ца бе мегаш, селлара чlоагlа зе даьд дуккхача текстильни фабрикаша.

Іаьржача хин юхь тlакхаьча бlарча поселок Іоякькхача Рубе (Барселона іохха) де доацаш вайна 300 саг ва.

..Іаьржделла я Каталони. Керд-керда бlил кхухь телеграфо Испанера.

Кубински контрреволюционераш США кийчбар

НЬЮ-ЙОРК, 27 сентябрь. **ТАСС-а корреспондента Гарри Фримана** хоам бу:

Вlашагlкхийттача Штатий территоре тlа кубински контрреволюционерашта тlема гlулакхаш Іомадеш хилар кхыметтел къайладахьа хьожаш а яц американски пропаганда. Нийсса кхыча бесса, лоалахарча мехка герзашца чугlортара еш йола из кийчо эхь дайнна чlоагlа ювцаш я из.

«Коламбиа бродкастинг систем» яхача радиовещательни корпораце ший телевизионни сете гlолла дlакхайкайир форда тlарча гlашлой американски корпусе эскарца гlулакх деш волча Огайора Стив Уилсон ва аьнна хьакхайкаваьчунца хинна интервью.

Флорида-Кис яхача островай группана чуйоагlача Но-Мэн-Ки яхача острова тlа хиннай из интервью. «Тlехьагlа тlема кийчо яра кхычахьа дlаухийташ бола» кубински «эмигранташ» тlайнбеш йола «тlема пункт» я из остров, аьлар Уилсона. Из вож лагерь мичахьа я хьаала тиганзар цо.

Кердача чугlортама лаьрхlача низий дакъа долийтеш уж кийчбу кубинцаш, аьнна, даьча хаттара жоп а луш, Кубана «дlачуяхийтара» кийчъеш я из группа, аьлар Уилсона. Цо иштта аьлар, цу группо деш дар фуд ховш дар американски правительственни гlозараш, аьнна.

НЬЮ-ЙОРК, 27 сентябрь. (ТАСС). Кубе гlаьра хьисапера керда чугlортамаш дара провокационни планаш кхайкаелга социйташ яц кубински контрреволюционни группаш. Кубе ухача кемашта тlагlертара кийчо елга хьакхайкадир «Альфа-66» яхача цlераца вовзаш волча группана керте латтачо, йоах «Диарио де Нуэва Йорк» яхача Нью-Йоркски газета кепа теха арабаьннача Сан-Хуанера бенача хоама тlа.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Тахан кинотеатрашка

«Родина» яхача кинотеатре.

Берий сеанс — **«Иккаш ювхача циска керда лелар».**

Долалу: Іуйрийна 9 сахьат даьлча.

«Мехкашка гlолла Одиссея баьха го».

Долалу: 11, 5, 7, 9.

«Нахи оахкарийн» (2 сери цхьана).

Долалу: 1 сахьат даьлча.

Дlаьхдаь сеанс. — **«Суомы лаьтта вlашагlкхетар».**

Долалу: сайрийна 9 сахьат даьлча.

1-ча октябре денз **«Іаьржа чайка».**

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Цlеча фронтовикий улица, 15, **Телефонаш:** редактора зам. — 2-07-01; бехктоххама секретара — 2-45-48, партийни вахареи, экономикаи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-30-91.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15, **Телефоны:** зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.

1918 шерарча 11-ча августа цlерах йола типографи, г. Грозный, Революце проспект, 30/3.

Типография имени 11 августа 1918 года, г. Грозный, проспект Революции 30/3.

СФ03163. Заказ № 5041.